

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

**“РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УГОРЩИНІ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ТУРОПЕРАТОРІВ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ”**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка IV курсу 410 групи
спеціальності 242 «Туризм і
рекреація»

ОП «Міжнародний туризм»

Васянович Анастасія Сергіївна

Керівник: к. геогр. н., доцент

Аніпко Наталія Петрівна

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри

№ _____ від _____ «____»
_____ 202_ р.

Зав. кафедри _____ д. геогр. н., професор Король О. Д.

Чернівці – 2026

Анотація

Розвиток туризму в Угорщині є досить актуальною темою, оскільки ця країна є достатньо розвиненою у туристичній сфері та популяризованою на українському ринку туроператорів.

У даній роботі досліджено особливості розвитку туризму в Угорщині, передумови та наявні рекреаційні ресурси. Були сформовані особливості регіонального розподілу ресурсів і роль цих ресурсів в економіці країни. Задля формулювання змістовного висновку на основі не тільки власних досліджень, проаналізовано публікації, що досліджували питання туризму в Угорщині. На основі розгляду теоретичних питань з туризму і характеристики туристичних особливостей Угорщини як туристичної дестинації також було здійснено аналіз пропозицій українських туроператорів по угорському напрямку.

Ключові слова: туризм, розвиток туризму, Угорщина, рекреаційні ресурси, регіональний розподіл, туристичні особливості, туристична дестинація, пропозиції українських туроператорів.

Abstract

The development of tourism in Hungary is a rather relevant topic, since this country is quite developed in the tourism sector and popularized on the Ukrainian market of tour operators.

In this work were investigated the features of tourism development in Hungary, the prerequisites and available recreational resources. The features of the regional distribution of resources and the role of these resources on the country's economy were formed. In order to formulate a meaningful conclusion based not only on my own research, publications that investigated tourism issues in Hungary were analyzed. Based on the consideration of theoretical issues in tourism and the characteristics of the tourist features of Hungary as a tourist destination, an analysis of the offers of Ukrainian tour operators in the Hungarian direction.

Keywords: tourism, tourism development, Hungary, recreational resources, regional distribution, tourist features, tourist destination, tour operator offers.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ А.С. Васянович

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ	7
1.1. Поняття та види туризму	7
1.2. Роль туризму в економіці країни	10
1.3. Основні фактори, що впливають на розвиток туризму	12
1.4. Огляд публікацій, присвячених розвитку туризму в Угорщині	15
РОЗДІЛ II. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УГОРЩИНІ ..	22
2.1. Характеристика рекреаційних ресурсів в Угорщині	22
2.2. Особливості регіонального розподілу рекреаційних ресурсів в Угорщині	24
2.3. Значення рекреаційних ресурсів для економіки Угорщини	27
2.4. Перспективи і виклики розвитку рекреаційного туризму в Угорщині	30
РОЗДІЛ III. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УГОРЩИНІ	34
3.1. Історія туризму в Угорщині.....	34
3.2. Сучасний стан туристичної сфери в Угорщині.....	37
3.3. Переваги і недоліки туристичної сфери в Угорщині	43
РОЗДІЛ IV. ПРОПОЗИЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ТУРОПЕРАТОРІВ ПО УГОРЩИНІ	47
4.1. Огляд основних українських туроператорів, які пропонують тури в Угорщину	47
4.2. Аналіз типових туристичних продуктів туристичних операторів по Угорщині	52
4.3. Переваги і недоліки існуючих пропозицій туристичних операторів	56
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у зростанні ролі туризму в соціально-економічному розвитку країн та посиленні міжнародних туристичних зв'язків між Україною та Угорщиною. У сучасних умовах туристична діяльність є важливою складовою національної економіки, сприяє розвитку інфраструктури, створенню робочих місць, залученню інвестицій та формуванню позитивного міжнародного іміджу держави.

Угорщина належить до провідних туристичних дестинацій Центральної Європи завдяки поєднанню сприятливого географічного положення, значного природно-рекреаційного потенціалу, розвиненої мережі термальних курортів, багатой культурно-історичної спадщини та сучасної туристичної інфраструктури. За даними Угорського центрального статистичного управління (KSH), у 2024 році кількість туристичних ночівель у засобах розміщення країни досягла майже 45 млн, що стало одним із найкращих показників за всю історію розвитку туристичної галузі країни. Це свідчить про стабільне зростання туристичної привабливості Угорщини на міжнародному ринку туристичних послуг [39].

Для України дослідження розвитку туризму в Угорщині є особливо актуальним з огляду на територіальну близькість держав, наявність спільного кордону та високий попит українських громадян на подорожі до цієї країни. Значна кількість українських туристичних операторів активно пропонує екскурсійні, рекреаційно-оздоровчі, культурно-пізнавальні та комбіновані тури до Угорщини, використовуючи її туристично-рекреаційний потенціал для формування конкурентоспроможного туристичного продукту.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження сучасного стану розвитку туризму в Угорщині, аналіз її туристичних ресурсів, туристичної інфраструктури та особливостей туристичних продуктів, які пропонуються українськими туроператорами громадянам України. Результати дослідження дозволять оцінити ефективність використання туристичного потенціалу Угорщини на українському туристичному ринку, визначити

переваги та недоліки існуючих пропозицій, а також окреслити перспективи подальшого розвитку туристичного співробітництва між країнами.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз туристично-рекреаційного потенціалу країни, та удосконалення наявних туристичних пропозицій для громадян України.

Для досягнення даної мети були поставлені наступні завдання:

- розгляд поняття туризму та його видів;
- проведений аналіз на роль туризму в економіці країни;
- визначення основних факторів, що мають змогу впливати на розвиток туризму;
- огляд і аналіз наявних публікацій, присвячених темі розвитку туризму в Угорщині;
- характеристика наявних рекреаційних ресурсів в Угорщині як передумова розвитку туризму в Угорщині;
- визначення особливостей регіонального розподілу рекреаційних ресурсів в Угорщині;
- характеристика значення рекреаційних ресурсів для угорської економіки;
- аналіз статистичних даних щодо туризму в Угорщині і формулювання власних висновків про туристичні потоки і доходи від туризму;
- дослідження історії туризму Угорщини і аналіз сучасного стану туристичної сфери;
- визначення загальних переваг і недоліків стану туризму в Угорщині ;
- огляд туристичних операторів, які пропонують тури в Угорщину, характеристика і порівняння їх пропозицій та формулювання висновку щодо переваг і недоліків вже існуючих туристичних пропозицій;

- на основі проведеного дослідження розробити рекомендації щодо вдосконалення туристичних продуктів українських туроператорів по Угорщині.

Об’єктом дослідження є Угорщина, як туристична дестинація.

Предметом дослідження є дослідження особливостей розвитку туризму в Угорщині, її туристично – рекреаційного потенціалу і наявних туристичних пропозицій на українському ринку для громадян України .

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та виконання завдань дослідження було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Зокрема, аналітичний метод застосовувався для опрацювання та відбору наукових джерел, статистичних матеріалів і спеціалізованої літератури, що стосуються розвитку туристичної галузі Угорщини. Використання системного підходу дало змогу розглядати туризм як цілісне соціально-економічне явище та здійснити узагальнення результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців щодо особливостей розвитку туристичної сфери Угорщини, чинників її туристичної привабливості та конкурентних переваг на міжнародному туристичному ринку. Крім того, у роботі застосовано статистичний метод, за допомогою якого було проаналізовано кількісні показники розвитку туризму, туристичні потоки, що відображають сучасний стан і тенденції розвитку туристичної індустрії країни.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

1.1 Поняття та види туризму

Туризм є складним соціально-економічним явищем, що охоплює процес переміщення людей за межі місця їх постійного проживання з різноманітними цілями, серед яких відпочинок, оздоровлення, пізнання, професійна діяльність, культурний обмін та інші мотиви, не пов'язані з отриманням доходу в місці перебування. У сучасних умовах туристична діяльність виступає важливою складовою сфери послуг та відіграє значну роль у розвитку національних економік, міжнародних зв'язків і соціокультурних процесів [4].

З економічної точки зору туризм являє собою систему виробництва та споживання специфічних послуг і товарів, спрямованих на задоволення потреб подорожуючих. Формування туристичного продукту об'єднує діяльність різних секторів господарства, зокрема транспорту, готельного бізнесу, громадського харчування, культури, спорту та рекреації, що свідчить про міжгалузевий характер туристичної індустрії.

Багатогранність туризму зумовлює існування численних підходів до його класифікації. В українському законодавстві класифікація туристичної діяльності здійснюється за організаційними формами та видами. Однією з найпоширеніших є класифікація за територіальною ознакою, відповідно до якої розрізняють внутрішній та міжнародний туризм. Внутрішній туризм охоплює подорожі громадян і постійних мешканців у межах території власної держави, тоді як міжнародний включає як в'їзд іноземних відвідувачів до країни, так і виїзд її громадян за кордон.

Важливим критерієм систематизації туристичної діяльності є характеристика учасників подорожей. За цим показником виділяють дитячий, молодіжний, сімейний туризм, туризм для осіб старшого віку та людей з особливими потребами. Кожна з цих категорій має власні потреби та мотивацію до подорожей. Наприклад, для дітей і молоді характерним є поєднання освітньої, культурної та спортивної складових, тоді як для людей

похилого віку більшого значення набувають оздоровчі, пізнавальні та релігійні поїздки.

Залежно від головної мети подорожі розрізняють широкий спектр видів туризму. Серед них особливе місце посідають культурно-пізнавальний, спортивний, діловий, релігійний, рекреаційний, лікувально-оздоровчий, екологічний, пригодницький, навчальний та інші види. Така різноманітність свідчить про здатність туристичної діяльності задовольняти різні суспільні потреби та інтереси.

Спортивний туризм орієнтований на розвиток фізичних здібностей, вдосконалення навичок подолання природних перешкод і підвищення рівня спеціальної підготовки учасників. Культурно-пізнавальний туризм спрямований на ознайомлення з історичними пам'ятками, архітектурною спадщиною, культурою та традиціями різних народів. Діловий туризм охоплює поїздки, пов'язані з участю у конференціях, виставках, форумах, переговорах та інших професійних заходах. Релігійний туризм базується на відвідуванні святих місць і здійсненні паломництва [5].

Особливу групу становлять види туризму, пов'язані з відновленням фізичного та психологічного стану людини. До них належать рекреаційний, лікувально-оздоровчий, реабілітаційний та сільський зелений туризм. Їхньою головною метою є зміцнення здоров'я, профілактика захворювань, реабілітація після лікування та забезпечення якісного відпочинку в природному середовищі. Зокрема, зелений туризм передбачає перебування у сільській місцевості, де туристи мають можливість відпочивати в екологічно сприятливих умовах і знайомитися з традиційним способом життя місцевого населення [14].

За способом організації туристичної діяльності розрізняють організований та самодіяльний туризм. Організовані подорожі передбачають участь туристичних підприємств у формуванні маршрутів, бронюванні послуг, забезпеченні проживання, транспорту та екскурсійного обслуговування. Самодіяльний туризм характеризується самостійним плануванням маршруту,

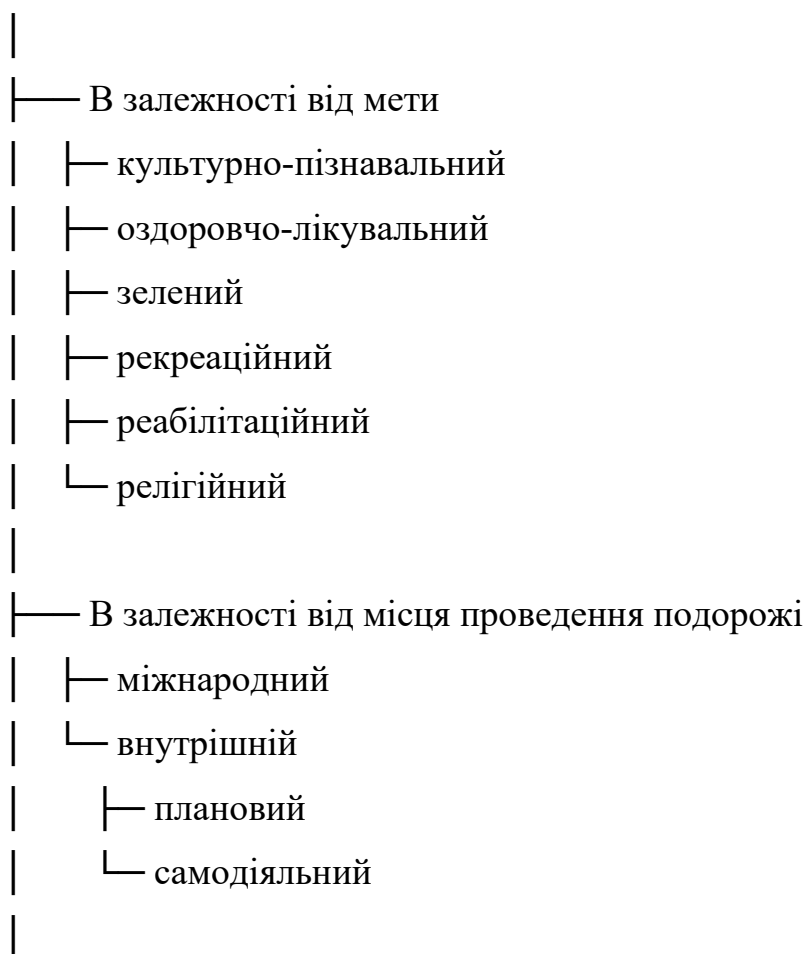
вибором транспорту, місця проживання та програми перебування самими туристами.

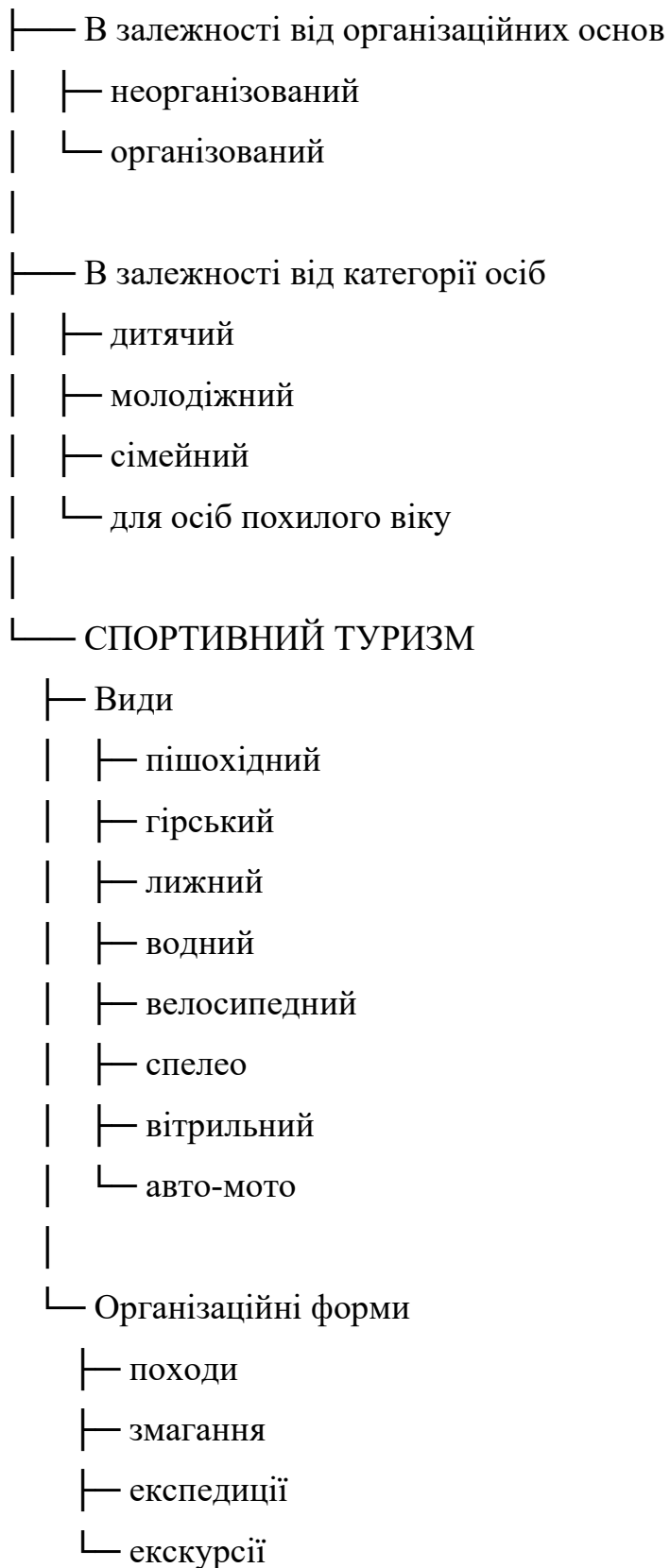
Також туризм поділяють на індивідуальний та груповий залежно від кількості учасників подорожі. Така класифікація має важливе практичне значення для організації туристичного обслуговування та формування туристичних продуктів.

Отже, різноманітність форм і видів туризму відображає складність цього суспільного явища та його багатофункціональний характер. Використання різних підходів до класифікації дозволяє більш повно досліджувати туристичну діяльність, визначати особливості її організації та ефективніше планувати розвиток туристичної сфери [4]. Для наочності видів і форм туризму представлено класифікаційну схему 1.1, створену на основі книги Грабовського і Скалія “Спортивний туризм”.

Схема 1.1

КЛАСИФІКАЦІЯ ТУРИЗМУ

1.2 Роль туризму в економіці країни

Туризм є однією з найважливіших галузей світової економіки, яка суттєво впливає на соціально-економічний розвиток держав. У сучасних

умовах туристична індустрія розглядається багатьма країнами як стратегічний напрям економічної політики, оскільки сприяє зростанню валового внутрішнього продукту, надходженню іноземної валюти, розвитку інфраструктури, активізації інвестиційної діяльності та створенню нових робочих місць.

Економічне значення туризму полягає насамперед у його здатності генерувати значні доходи для державного бюджету та місцевих громад. Туристичні витрати стимулюють розвиток суміжних галузей економіки, зокрема транспорту, готельно-ресторанного господарства, торгівлі, будівництва, сфери послуг і культури. Завдяки мультиплікативному ефекту туризм сприяє диверсифікації економіки та підвищенню конкурентоспроможності регіонів [41].

Однією з найважливіших функцій туризму є забезпечення зайнятості населення. Туристична діяльність створює робочі місця як безпосередньо у сфері обслуговування туристів, так і в суміжних галузях. Особливо важливу роль туризм відіграє для регіонів із недостатньо розвиненою промисловістю, де він виступає одним із ключових джерел доходів та економічного розвитку.

Крім економічних переваг, туризм виконує важливі соціальні та культурні функції. Він сприяє міжкультурному обміну, популяризації національної культурної спадщини, збереженню історико-культурних пам'яток і традицій. Розвиток туристичної діяльності стимулює відновлення об'єктів культурної спадщини, підтримку народних ремесел та формування позитивного міжнародного іміджу держави.

Водночас розвиток туризму може супроводжуватися і певними негативними наслідками. Серед них – надмірне антропогенне навантаження на природні території, комерціалізація культурної спадщини, сезонність зайнятості та можливі соціокультурні конфлікти між місцевим населенням і туристами. Саме тому у XXI столітті особливого значення набуває концепція сталого туризму, яка передбачає раціональне використання природних і рекреаційних ресурсів, мінімізацію негативного впливу на довкілля та

забезпечення довгострокової економічної ефективності туристичної діяльності [13].

Отже, туризм є важливим чинником соціально-економічного розвитку держав, який забезпечує зростання доходів, створення робочих місць, розвиток інфраструктури та ефективне використання рекреаційного потенціалу територій. Його значення у світовій економіці постійно зростає, що обумовлює необхідність формування ефективної державної політики у сфері туризму та впровадження принципів сталого розвитку [1].

1.3 Основні фактори, що впливають на розвиток туризму

Розвиток туризму визначається сукупністю чинників різного характеру, які формують умови для функціонування туристичної галузі та впливають на інтенсивність туристичних потоків. Рівень туристичної активності окремих країн і регіонів значною мірою залежить від наявності сприятливих передумов, які забезпечують конкурентоспроможність туристичних DESTINACIЙ на міжнародному ринку. Водночас несприятливі обставини можуть стримувати розвиток туристичної діяльності та знижувати привабливість територій для відвідувачів.

У науковій літературі фактори розвитку туризму традиційно поділяють на дві великі групи: статичні та динамічні. Статичні чинники характеризуються відносною стабільністю та практично не змінюються протягом тривалого часу. До них належать природно-географічні умови, кліматичні особливості території, наявність рекреаційних ресурсів, історико-культурна спадщина, архітектурні пам'ятки та інші об'єкти туристичного інтересу. Саме ці ресурси формують базовий туристичний потенціал країни або регіону [12].

На відміну від статичних, динамічні фактори постійно змінюються під впливом суспільних, економічних та політичних процесів. До цієї групи належать демографічні, соціальні, економічні, культурні, науково-технічні та міжнародні чинники.

Важливе значення для розвитку туризму мають демографічні процеси. Зростання чисельності населення світу, збільшення рівня урбанізації та зміни вікової структури суспільства сприяють розширенню туристичного попиту. Особливо помітним є вплив урбанізації, оскільки жителі великих міст частіше подорожують і виявляють більшу зацікавленість у різних формах відпочинку. Крім того, збільшення середньої тривалості життя населення в багатьох країнах призводить до зростання частки людей, які мають достатньо вільного часу та фінансових можливостей для здійснення туристичних поїздок.

Соціальні фактори пов'язані насамперед із підвищенням рівня життя населення, збільшенням тривалості оплачуваних відпусток та скороченням робочого часу. Сучасний спосіб життя, особливо в умовах урбанізованого середовища, супроводжується значними психоемоційними навантаженнями, що формує потребу у відпочинку, рекреації та відновленні фізичних і психологічних ресурсів людини. Саме тому туристична діяльність дедалі частіше розглядається як важливий елемент забезпечення якості життя населення [10].

Економічні чинники визначаються рівнем доходів населення та структурою споживчих витрат. Зі зростанням добробуту збільшується частка коштів, які домогосподарства спрямовують на відпочинок, подорожі та культурно-пізнавальні заходи. Водночас розвиток туризму позитивно впливає на економіку, стимулюючи інвестиційну активність, підприємництво та розвиток суміжних галузей.

Суттєвий вплив на туристичну активність мають культурні фактори. Підвищення освітнього рівня населення, розширення міжнародних контактів та інтерес до культурної спадщини інших народів сприяють зростанню попиту на культурно-пізнавальні подорожі. Туризм стає важливим інструментом міжкультурної комунікації та взаємного обміну досвідом між різними країнами і народами [8].

Одним із ключових чинників сучасного розвитку туристичної індустрії є науково-технічний прогрес. Удосконалення транспортних систем значно

скоротило час подорожей і зробило туристичні поїздки доступними для широких верств населення. Водночас розвиток інформаційно-комунікаційних технологій забезпечив можливість онлайн-бронювання, електронних платежів, цифрової навігації та дистанційного доступу до туристичних послуг. Сучасні технології суттєво підвищили ефективність функціонування туристичного бізнесу та якість обслуговування туристів.

Особливе місце серед чинників розвитку туризму займають міжнародні фактори. Політична стабільність, розвиток міжнародного співробітництва, спрощення візових процедур, інтеграційні процеси та глобалізація сприяють активізації міжнародних туристичних потоків. Навпаки, політичні конфлікти, економічні кризи, терористичні загрози, епідемії чи природні катастрофи можуть негативно впливати на розвиток туристичної діяльності та суттєво скорочувати кількість подорожей.

У сучасних умовах до найважливіших передумов успішного розвитку туризму належать ефективна державна підтримка галузі, високий рівень доходів населення, розвинена транспортна та комунікаційна інфраструктура, урбанізаційні процеси, а також зростання ролі відпочинку й самореалізації в системі суспільних цінностей. Саме поєднання зазначених факторів формує конкурентні переваги туристичних дестинацій та визначає перспективи їхнього розвитку на національному й міжнародному рівнях [11].

Отже, розвиток туризму залежить від комплексної взаємодії численних факторів, серед яких важливе місце посідають рівень добробуту населення, тривалість вільного часу, стан туристичної інфраструктури, ефективність державної політики у сфері туризму, транспортна доступність території, а також культурний потенціал і самобутність країни. Вплив кожного з цих чинників не можна розглядати ізольовано, оскільки лише їх сукупна дія визначає рівень туристичної привабливості території та перспективи розвитку туристичної галузі. Тому для об'єктивної оцінки туристичного потенціалу будь-якої країни необхідно здійснювати комплексний аналіз усіх факторів, які

формують умови функціонування та конкурентоспроможність туристичної сфери [12].

1.4 Огляд публікацій, присвячених розвитку туризму в Угорщині

Темі розвитку туризму в Угорщині присвячені наукові праці і статті. Нами проаналізовано було публікації [3, 5, 9].

1) Особливості туристичної політики Угорщини Г.І.Гапоненко, І.М.Шамара (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

Г.І.Гапоненко і І.М.Шамара у цій роботі дослідили досвід функціонування туристичної сфери Угорщини з метою використання позитивних практик для вдосконалення розвитку туризму в Україні.

У дослідженні автори підкреслюють особливе місце Угорщини на міжнародному туристичному ринку, яке значною мірою обумовлене її потужним потенціалом у сфері лікувально-оздоровчого туризму. Важливою конкурентною перевагою країни є значні запаси термальних і мінеральних вод, завдяки чому Угорщина належить до провідних європейських держав за рівнем забезпеченості лікувальними гідротермальними ресурсами. Саме ця особливість сприяла формуванню позитивного туристичного іміджу країни як одного з найбільших центрів бальнеологічного лікування в Європі.

Автори зазначають, що туристична галузь відіграє важливу роль в економіці держави, оскільки країна щорічно приймає значну кількість іноземних відвідувачів. При цьому вагому частку туристичних потоків становлять як безпосередньо туристи, так і транзитні мандрівники, що зумовлено вигідним географічним положенням Угорщини в центрі Європи. Основними країнами походження туристів є сусідні держави Центральної та Південно-Східної Європи, а також Німеччина, що свідчить про високий рівень інтегрованості Угорщини в європейський туристичний простір.

Окрему увагу в дослідженні приділено ролі Будапешта як провідного туристичного центру країни. Столиця є найбільш відвідуваною дестинацією Угорщини завдяки значній концентрації архітектурних пам'яток, історико-

культурних об'єктів, музеїв, театральних закладів та міжнародних фестивалів. Будапешт поєднує функції культурного, екскурсійного та оздоровчого центру, що забезпечує його високу конкурентоспроможність на європейському туристичному ринку.

Науковці також наголошують на винятковому значенні лікувально-оздоровчого туризму для розвитку туристичної індустрії Угорщини. На території країни функціонує велика кількість термальних джерел, навколо яких сформовано розвинену мережу курортів, лікувальних купалень, термальних готелів і сучасних оздоровчих комплексів. Саме цей вид туризму забезпечує значну частку міжнародних туристичних прибуттів та формує спеціалізацію Угорщини на світовому туристичному ринку.

Особливе місце серед лікувально-оздоровчих центрів посідає курорт Хевіз, який відомий завдяки найбільшому в Європі природному термальному озеру. Унікальні властивості його вод, сприятливі природні умови та сучасна медична інфраструктура забезпечують високий рівень популярності курорту серед туристів із різних країн світу [3].

Висновки – отже, Угорщина є достатньо популярним туристичним напрямком для туристів з Румунії, Словаччини, Австрії, Сербії, Чорногорії. Ця країна славиться своїми мінеральними джерелами і перебуває у п'ятірці за кількістю лікувальних джерел. Задля оздоровлення туристи прямують переважно на озеро Хевіз, а для огляду визначних пам'яток – у столицю Будапешт. Головним конкурентом у лікувально – оздоровчому туризмі вважають Чехію, проте на відміну від неї в Угорщині орієнтуються на лікування хвороб опорно - рухового апарату, а не кишково – шлункового тракту.

2) Л.В. Кнодель Туризм і туристська освіта в Угорській республіці

Л.В.Кнодель у цій науковій праці аналізувала сучасний стан туристичної галузі країни, особливості підготовки фахівців для туристичного сектору та перспективи використання угорського досвіду в системі туристичної освіти України.

Особливу увагу в дослідженні приділено питанням сталого розвитку туризму. Авторка зазначає, що, незважаючи на активне використання концепції сталого туризму в наукових дослідженнях та стратегічних документах, її практична реалізація в Угорщині тривалий час залишалася недостатньо ефективною через відсутність єдиної системи показників для оцінювання рівня сталості туристичного продукту та туристичних територій.

У статті розглядаються основні мотиви туристичних подорожей, характерні для угорського туристичного ринку. До найбільш поширених належать прагнення до отримання нових вражень, пізнання природних і культурних об'єктів, розширення світогляду, оздоровлення та відпочинок. Крім того, на туристичну поведінку населення впливають сучасні соціальні тенденції та зміна стилю життя, що формує нові потреби у сфері рекреації та дозвілля.

Вагоме місце в дослідженні займає аналіз факторів, які визначатимуть подальший розвиток туристичної галузі Угорщини. Серед ключових чинників авторка виділяє політичну стабільність, впровадження інноваційних технологій, екологічну безпеку туристичних територій та якісну підготовку професійних кадрів. Саме людський капітал розглядається як один із найважливіших ресурсів забезпечення конкурентоспроможності туристичної індустрії країни.

Л. В. Кнодель наголошує, що туризм в Угорщині виконує не лише економічну, а й важливу соціокультурну функцію. З одного боку, він виступає чинником економічного розвитку та модернізації суспільства, а з іншого — є сферою, яка особливо чутливо реагує на політичні, економічні та культурні зміни як усередині країни, так і на міжнародному рівні.

У роботі також охарактеризовано основні функції міжнародного туризму, серед яких світоглядна, культурно-пізнавальна, рекреаційна, соціальна, комунікативна, економічна та політична. Авторка розглядає механізми міжнародного регулювання туристичної діяльності, діяльність міжнародних туристичних організацій, а також роль міжнародно-правових

документів, зокрема декларацій, конвенцій, угод та рекомендацій, у формуванні сучасної туристичної політики.

Окрему увагу приділено освітньому аспекту розвитку галузі. У дослідженні проаналізовано систему підготовки фахівців туристичного профілю в університетах Угорщини та підкреслено важливість інтеграції професійних знань, практичних навичок і міжнародного досвіду у процесі навчання майбутніх працівників туристичної сфери.

Підсумовуючи результати дослідження, авторка доходить висновку, що туризм є важливим інструментом формування загальнолюдських цінностей, розвитку міжкультурного діалогу та соціальної взаємодії. Через туристичну діяльність відбувається утвердження таких цінностей, як свобода вибору, толерантність, взаєморозуміння, комунікація, самореалізація та повага до культурного різноманіття, що підсилює роль туризму як важливого суспільного феномену в сучасному світі [6].

Висновки – у цьому дослідженні розглядається не тільки туризм в Угорщині, а й особливості освітнього процесу та туристичну галузь загалом. Основний момент прописаний в роботі це фактори, що будуть визначати загальні напрямки розвитку туризму в Угорщині на найближчі 10 років і серед них є політичний, технологічний, екологічний аспекти, і підготовка кадрів. Також відмічено вплив туризму на формування загальнолюдських цінностей: свободу, толерантність, спілкування, розуміння, справедливість.

3) Д.І.Ткач, В.І.Цибух Туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку держави (на прикладі досвіду Угорщини та Греції)

У цій науковій праці Д.І.Ткач і В.І.Цибух здійснили порівняльний аналіз туристичної політики двох європейських держав та розглядали туризм як один із ключових інструментів збереження культурної спадщини, підтримки національної ідентичності та соціально-економічного розвитку.

Дослідники наголошують, що в умовах глобалізаційних процесів особливого значення набуває проблема збереження національної культури та традицій. На думку авторів, як Угорщина, так і Греція усвідомили потенційні

ризиків культурної уніфікації та втрати національної самобутності, тому на державному рівні було сформовано комплекс програм і стратегій, спрямованих на підтримку історико-культурної спадщини. Важлива роль у реалізації цих програм відводиться саме туризму, який розглядається як ефективний механізм популяризації національної культури та залучення міжнародної аудиторії до культурних надбань країни.

У статті підкреслюється, що однією з найважливіших складових туристичної спеціалізації Угорщини є лікувально-оздоровчий туризм. Його розвиток базується на значному природно-рекреаційному потенціалі країни, зокрема на багатих запасах термальних і мінеральних вод. Саме наявність численних лікувальних джерел дозволила Угорщині сформувати конкурентні переваги на європейському ринку оздоровчих послуг та стати одним із провідних центрів бальнеологічного туризму.

Автори звертають увагу на те, що важливими осередками туристичної активності є термальні купальні Будапешта, курорти навколо озера Балатон, а також всесвітньо відомий курорт Хевіз із найбільшим у Європі природним термальним озером. Крім того, значний внесок у розвиток туристичної галузі здійснюють такі міста, як Дебрецен, Хайдусобосло, Шарвар та інші курортні центри, які пропонують широкий спектр лікувально-оздоровчих послуг. Сукупність цих ресурсів створює сприятливі умови для залучення як внутрішніх, так і міжнародних туристів.

Окремий аспект дослідження присвячено системі державного управління туристичною сферою Угорщини. Науковці відзначають, що ефективність функціонування галузі значною мірою забезпечується завдяки наявності розвиненої системи державного регулювання та координації. Важливу роль у формуванні та реалізації туристичної політики відіграють спеціалізовані державні органи, регіональні туристичні структури та установи, відповідальні за просування позитивного іміджу країни на міжнародному рівні [15].

Висновки – Угорщина і Греція є європейськими державами, що користуються попитом, зацікавлюють туристів і створили дієві системи керівництва туристичної галузі. Задля потужного розвитку України на туристичному ринку дані системи управління і державні органи повинні бути створені за прикладом даних держав.

Висновок до розділу 1

Отже, класифікація видів туризму є загальноприйнятою, проте деякі науковці вносять в неї власні способи класифікації, які на їхні думку будуть більш доречними та правильними. Загалом, туризм за місцем проведення подорожі поділяється на міжнародний (виїзд мешканців закордон з метою подорожі) і внутрішній (в'їзд іноземців в Україну з метою подорожування). А також залежно від мети подорожі туризм має багато підвидів: любительський, релігійний, рекреаційний, реабілітаційний, професійно-прикладний, учбовий, краєзнавчий, пригодницький, експедиційний, комерційний, комбінований, культурно-освітній, лікувально-оздоровчий, екологічний (зелений). В економіці країни туризм відіграє велику роль, оскільки створює нові робочі місця, сприяє збільшенню державного бюджету від ввозу валюти, а також сприяє раціональному використанню рекреаційних ресурсів (важливий чинник для 21 століття). Існують ще певні фактори, що впливають на розвиток туризму в тій чи іншій країні (залежно від яких вона або вважається сильною на туристичному ринку, або слабкою. Серед них можна виокремити: достаток населення, тривалість робочого тижня, розвиненість туристичної інфраструктури, сприяння держави цьому, так і навіть рівень розвитку власної культури і самобутності у самого населення.

Згідно з розглянутими науковими працями схожими висновками є те, що Угорщина як європейська країна є досить розвинутою у сфері туризму, має окремі державні служби і комітети розвитку цієї сфери у економіці. Тому більшість методів управління і залучення необхідно використовувати і для України задля популяризації її на міжнародному ринку. В тому числі, історія

Угорщини включала в себе багато етапів і стала вона цікавою і доступною тільки після Другої Світової війни у 1945-2000 роки. На сьогоднішній день вона є на високому місці серед країн Європи, як туристична пропозиція, як для недосвідчених туристів (подорожують перший раз, наприклад тур Будапешт - Відень), так і для досвідчених (розглядають Угорщину як цікаву країну з наявністю достатньої кількості ресурсів, наприклад тур на озеро Хевіз).

РОЗДІЛ II. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УГОРЩИНІ

2.1 Характеристика ресурсів Угорщини

Угорщина є державою Центральної Європи, розташованою в межах Середньо - дунайської низовини. Площа її території становить 93,030 км². Країна межує зі Словаччиною на півночі, Україною на північному сході, Румунією на сході та південному сході, Сербією і Хорватією на півдні, Словенією на південному заході та Австрією на заході. Населення держави становить близько 10 млн осіб. Столицею та найбільшим містом є Будапешт, важливими економічними й культурними центрами також виступають Дебрецен, Сегед, Мішкольц, Печ і Дьєр.

Територія країни розміщена в північній частині Середньо - дунайського басейну, який оточений Альпами на заході та Карпатами на півночі й сході. Переважна частина Угорщини представлена рівнинними та хвилястими ландшафтами. Однією з головних водних артерій є річка Дунай, яка поділяє країну на дві великі частини. Кліматичні умови характеризуються як помірно континентальні, із теплим літом та відносно м'якою зимою.

Рекреаційний потенціал Угорщини базується насамперед на поєднанні природних лікувальних ресурсів і багатой історико-культурної спадщини. Провідним туристичним центром країни є Будапешт, який з кінця XX століття перетворився на один із найвідвідуваніших туристичних осередків Центральної Європи. Значний інтерес туристів викликають численні архітектурні пам'ятки різних історичних епох, музеї, культові споруди та культурні об'єкти. Особливу цінність становлять набережні Дунаю, район Будаїської фортеці та проспект Андраші, включені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Однією з визначальних особливостей країни є значні запаси термальних і мінеральних вод. Завдяки високій концентрації термальних джерел Угорщина належить до провідних бальнеологічних центрів Європи. Лише в столиці функціонує понад сотню термальних джерел, а на території держави офіційно зареєстровано близько 1300 термальних водних об'єктів. На їх основі

створено широку мережу лікувально-оздоровчих комплексів, яка включає купальні, санаторії, спа-центри, готелі та рекреаційні заклади [9].

Найвідомішими центрами лікувально-оздоровчого туризму є Будапешт, Хевіз, Хайдусобосло, Залакарош, Дебрецен, Ньїредьгаза-Шоштофюрдо та Сегед. Саме бальнеологічний туризм виступає одним із ключових напрямів спеціалізації угорської туристичної індустрії [17].

Поряд із лікувально-оздоровчим відпочинком важливу роль відіграють природні ландшафти країни. На півночі розташовані гірські масиви Матра, Бюкк і Бержень, які є частиною Угорських Карпат. Ці території відзначаються високим рівнем біорізноманіття та мають значне природоохоронне й рекреаційне значення. Гірські райони створюють сприятливі умови для розвитку екологічного, спортивного та пішохідного туризму [16].

Серед природних туристичних атракцій особливе місце займає озеро Балатон — найбільше прісноводне озеро Центральної Європи. Його узбережжя є одним із головних рекреаційних районів країни. Значною популярністю користуються також півострів Тихань, природоохоронна зона Киш-Балатон, численні термальні джерела та карстові печери, зокрема печерна система Агтелек, що входить до об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

Водні ресурси Угорщини представлені насамперед басейном Дунаю та його найбільшою притокою — річкою Тисою. Річкова мережа активно використовується для розвитку водного туризму, рибальства та рекреаційної діяльності.

Важливою складовою туристичної привабливості країни є її культурно-історична спадщина. На території Угорщини збереглися архітектурні пам'ятки різних історичних періодів — від античної Паннонії до середньовічних фортець і палаців. Значний інтерес викликають міста Шопрон, Естергом, Секешфегервар, а також численні музеї, театри, бібліотеки та культурні центри.

Угорщина має насичене культурне життя, що проявляється у проведенні музичних, театральних, гастрономічних та фольклорних фестивалів. Важливою складовою туристичного продукту виступає національна кухня, відома такими традиційними стравами та продуктами, як гуляш, паприка та токайські вина.

Сьогодні Угорщина є одним із провідних туристичних напрямків Центральної Європи. Поєднання унікальних природних лікувальних ресурсів, мальовничих ландшафтів, багатой культурної спадщини та розвиненої туристичної інфраструктури забезпечує стабільне зростання туристичних потоків і зміцнює позиції країни на міжнародному туристичному ринку.

2.2 Особливості регіонального розподілу рекреаційних ресурсів в Угорщині

Рекреаційні ресурси Угорщини характеризуються значною територіальною диференціацією, що обумовлена особливостями природного середовища, історико-культурного розвитку та соціально-економічної спеціалізації окремих регіонів. Незважаючи на відносно невелику площу держави, рекреаційно-туристичний потенціал країни розподілений нерівномірно, формуючи декілька виражених зон концентрації туристичних ресурсів.

Найважливішим рекреаційним регіоном країни є район озера Балатон. Балатон є найбільшим прісноводним озером Центральної Європи та головним центром відпочинку в Угорщині. Його туристична привабливість зумовлена поєднанням сприятливих кліматичних умов, значних водних ресурсів, розвиненої пляжної інфраструктури, виноробних традицій та культурно-історичних пам'яток. Територія Балатону охоплює декілька адміністративних областей і виступає самостійним туристичним макрорегіоном країни. Особливої популярності набули північне узбережжя з вулканічними ландшафтами та виноградниками, а також південне узбережжя з широкими піщаними пляжами та курортними комплексами. Курортна зона озера Балатон — це територія площею 3780 км², яка майже повністю розташована у

водозбірному басейні озера. Вона (LBRA) складається з 180 муніципалітетів, що належать до трьох різних повітів (Шомодь, Веспрем та Зала). З 2000 року регіон має власний незалежний план розвитку території та нормативні акти (Закон CXII від 2000 року – Закон про Балатон). Постійне населення LBRA перевищує 274 000 жителів, до яких додаються ще 250 000 власників будинків для відпочинку, які тимчасово проживають у цьому районі (див. Додаток А) [34].

Важливим елементом регіональної структури рекреаційних ресурсів є термально-бальнеологічні райони. Угорщина належить до найбагатших країн Європи за запасами термальних вод. На території держави налічується понад 1300 термальних джерел, значна частина яких використовується в лікувально-оздоровчому туризмі. Найбільша концентрація таких ресурсів спостерігається в центральній частині країни, насамперед у Будапешті, а також у регіонах Хевіз, Хайдусобосло, Егер та Мішкольц-Тапольца. Саме ці території формують основу медичного та wellness-туризму Угорщини й забезпечують значну частку міжнародного туристичного потоку.

Центральний регіон країни, ядром якого є столиця, відіграє особливу роль у структурі рекреаційних ресурсів. Будапешт поєднує культурно-пізнавальні, історичні та лікувально-оздоровчі ресурси. Тут зосереджена найбільша кількість термальних купалень, архітектурних пам'яток та об'єктів культурної спадщини. Саме тому столичний регіон виступає провідним центром міського та культурного туризму (див. Додаток Б).

Північні території Угорщини характеризуються переважанням природно-ландшафтних та екологічних рекреаційних ресурсів. У гірських масивах Матра та Бюкк сформувалися сприятливі умови для активного відпочинку, гірського туризму, екскурсійної діяльності та спортивної рекреації. Значну роль відіграють карстові печери, природні заповідники та оглядові маршрути. У цих районах активно розвиваються екологічний і пригодницький туризм (див. Додаток В).

Особливе місце в територіальній структурі рекреаційних ресурсів займають природоохоронні території. В Угорщині функціонує десять національних парків, які виконують не лише природоохоронні, а й рекреаційні функції. Найбільш відомим є національний парк Хортобадь, включений до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Для цього регіону характерні унікальні степові ландшафти, багате біорізноманіття та значний потенціал екологічного туризму. Парк диких тварин у Маломгазі – це колекція диких видів, які вимерли (наприклад, дикий кінь та тур) або яких рідко можна побачити. Три навчальні стежки для самостійного проходження пропонують додаткові програми. Оглядові вежі та допоміжні цифрові додатки роблять їх більш привабливими для молодого покоління, водночас привертаючи їхню увагу до охорони природи. Останні десятиліття повільно та обережно змінили форму туризму, зміщуючи його від масового туризму до більш сталих форм та просуваючи більше меседжів, спрямованих на охорону природи. Хортобадь все ще привабливий і по праву є культовим місцем в Угорщині [32] (див. Додаток Г).

На сході країни важливим рекреаційним осередком виступає регіон озера Тиса. Після створення водосховища ця територія поступово перетворилася на один із центрів водного та екологічного туризму. Сьогодні тут активно розвиваються рибальство, водні види спорту, спостереження за птахами та природоохоронний туризм. Озеро Тиса є важливою альтернативою Балатону для внутрішнього туризму та рекреації населення [27].

Західні райони Угорщини відзначаються високою концентрацією лікувально-оздоровчих ресурсів. Саме тут розташоване всесвітньо відоме термальне озеро Хевіз (див. Додаток Д), яке вважається одним із найбільших природних термальних озер світу. Крім бальнеологічних ресурсів, західний регіон характеризується розвитком винного туризму, сільського відпочинку та екотуризму. Значну роль відіграють природні комплекси Балатонської височини та території, що входять до складу геопарку Баконь–Балатон ЮНЕСКО. Глобальний геопарк ЮНЕСКО «Баконі-Балатон» пропонує багату

геотуристичну пропозицію з сильним акцентом на інтерпретацію та освіту. Сім туристичних місць, десять природних стежок та екскурсії до печер пропонують способи відкрити для себе геологічну спадщину геопарку. Освітні ініціативи є центральними для місії геопарку. З 2008 року щорічний «Конкурс геопарків Баконі-Балатон» залучає студентів з регіону, сприяючи глибокому зв'язку з геологічною спадщиною. Родючі вулканічні ґрунти геопарку в поєднанні з м'яким кліматом та вологістю озера Балатон створюють ідеальні умови для виноградарства. У регіоні є шість різних виноробних районів, кожен з яких має свої особливості та смаки. Культурна спадщина геопарку сягає X століття, з романськими та готичними церквами в Літері, Сенткіральсабадді, Верешберень та Надьвашоні, а також монастирями в Тихань, Баконібелі, Моношторпаті, Зірці, Надьвашоні та Шальфельді [29].

Таким чином, регіональний розподіл рекреаційних ресурсів Угорщини має виражений спеціалізований характер. Центральна частина країни орієнтована на культурно-пізнавальний та медичний туризм, Балатонський регіон спеціалізується на водній рекреації та курортному відпочинку, західні території — на бальнеологічному й оздоровчому туризмі, північні регіони — на активному та екологічному туризмі, а східні райони — на водно-рекреаційній та природоохоронній діяльності. Така просторова диференціація рекреаційних ресурсів забезпечує диверсифікацію туристичної пропозиції країни та сприяє сталому розвитку туристичної галузі.

2.3. Значення рекреаційних ресурсів для економіки Угорщини

Рекреаційні ресурси є одним із ключових чинників розвитку туристичної галузі Угорщини та відіграють важливу роль у забезпеченні економічного зростання країни. Угорщина належить до провідних туристичних дестинацій Центрально-Східної Європи завдяки поєднанню сприятливих природних умов, багатой культурно-історичної спадщини та унікальних бальнеологічних ресурсів. Особливе місце серед рекреаційних ресурсів посідають термальні та мінеральні води, оздоровчі курорти, природні ландшафти, національні парки,

а також історико-культурні об'єкти, що формують високий туристично-рекреаційний потенціал держави.

Угорщина володіє одними з найбільших запасів термальних вод у Європі. На території країни функціонують сотні термальних джерел і лікувальних купалень, які є основою розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Саме завдяки значним запасам геотермальних вод Угорщина здобула міжнародне визнання як центр спа- та велнес-туризму. Найвідомішими курортними центрами є Будапешт, Хевіз, Хайдусобосло (див. Додаток Е) та інші, які щорічно приваблюють мільйони туристів. Розвиток оздоровчого туризму сприяє збільшенню надходжень до бюджету, створенню нових робочих місць та розвитку суміжних галузей економіки, зокрема транспорту, торгівлі, громадського харчування та сфери послуг [36].

Важливість рекреаційних ресурсів для економіки Угорщини підтверджується значним внеском туристичної сфери у національне господарство. За даними Центрального статистичного управління Угорщини, у 2023 році туристична діяльність забезпечувала 6,3 % валового випуску економіки країни, а з урахуванням мультиплікативного ефекту її частка зростала до 9,3 %. Частка доданої вартості туристичного сектору становила 6,5 % національної економіки та 9,5 % з урахуванням непрямих ефектів. Крім того, у туристичній сфері було зайнято близько 422 тис. осіб, що відповідало 9,1 % усіх зайнятих у країні [39].

У сучасних умовах розвитку туристичної сфери в Угорщині здійснюється формування нової мережі управління туристичними DESTINATION, покликаної забезпечити ефективну взаємодію між центральними та місцевими органами управління, а також координацію діяльності всіх суб'єктів туристичного ринку в межах окремих туристичних напрямків. Основною метою впровадження цієї системи є реалізація DESTINATION-ORIENTED підходу до створення та просування туристичних продуктів, що дозволяє враховувати специфічні особливості територій та

підвищувати їхню конкурентоспроможність на внутрішньому й міжнародному туристичних ринках.

Нова модель управління, функціонування якої координується Угорським агентством з туризму, спрямована на запровадження єдиної системи управління туристичними DESTINACIAMI та зміцнення партнерської взаємодії між місцевими органами влади, представниками туристичного бізнесу, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами. Такий підхід створює передумови для вироблення спільного стратегічного бачення розвитку туристичних регіонів країни, підвищення ефективності використання туристично-рекреаційного потенціалу територій та забезпечення сталого розвитку туристичної галузі Угорщини в довгостроковій перспективі.

Суттєве значення рекреаційні ресурси мають і для залучення іноземних туристів. Туристичні витрати іноземних відвідувачів у 2023 році перевищили 3 трлн угорських форинтів, що стало важливим джерелом валютних надходжень та позитивно вплинуло на платіжний баланс країни. Туризм також забезпечує розвиток регіонів, які не мають потужної промислової бази, але володіють значним рекреаційним потенціалом. Саме завдяки туристичній діяльності багато регіонів навколо озера Балатон, термальних курортів та природоохоронних територій отримують стабільні джерела доходів і можливості для соціально-економічного розвитку.

Важливим аспектом економічного значення рекреаційних ресурсів є їхній мультиплікативний ефект. Туристи, які відвідують рекреаційні об'єкти, витрачають кошти не лише на проживання та лікувально-оздоровчі послуги, а й на транспорт, харчування, екскурсійне обслуговування, культурні заходи та придбання місцевої продукції. Це стимулює розвиток малого та середнього бізнесу, збільшує податкові надходження та сприяє модернізації інфраструктури. Уряд Угорщини розглядає туристичну галузь як один із пріоритетних напрямів економічної політики та здійснює значні інвестиції у

розвиток туристичних дестинацій, курортів і рекреаційної інфраструктури [25].

Таким чином, рекреаційні ресурси є стратегічним фактором економічного розвитку Угорщини. Їх ефективне використання забезпечує зростання туристичних потоків, збільшення валютних надходжень, підвищення рівня зайнятості населення, стимулювання регіонального розвитку та зміцнення конкурентоспроможності країни на міжнародному туристичному ринку. У сучасних умовах саме рекреаційний потенціал виступає однією з основних переваг Угорщини та важливим інструментом забезпечення її сталого соціально-економічного розвитку.

2.4 Перспективи і виклики розвитку рекреаційного туризму в Угорщині

Однією з головних перспектив розвитку рекреаційного туризму в Угорщині є подальше розширення оздоровчого та велнес-туризму. Країна входить до числа європейських лідерів за кількістю термальних джерел і лікувальних купалень, а попит на оздоровчі послуги постійно зростає у зв'язку зі старінням населення Європи та поширенням концепції здорового способу життя. Дослідження свідчать, що велнес-туризм залишається одним із найбільш динамічних сегментів світового туристичного ринку, що створює сприятливі умови для подальшого розвитку угорських курортів [24].

Важливою перспективою є диверсифікація туристичного продукту. Останніми роками уряд Угорщини активно підтримує розвиток активного туризму, екотуризму, велосипедного туризму та рекреації на природоохоронних територіях. Особлива увага приділяється регіону озера Балатон, де реалізуються програми переходу від сезонного до цілорічного туризму через розвиток спортивних, оздоровчих та екологічних видів відпочинку [28].

Перспективним напрямом також є цифровізація туристичних послуг та впровадження інноваційних технологій управління туристичними дестинаціями. Використання цифрових платформ для бронювання, навігації та

персоналізації туристичних послуг дозволяє підвищити конкурентоспроможність туристичних центрів Угорщини на міжнародному ринку. Крім того, значний потенціал має розвиток медичного туризму, який базується на поєднанні високоякісних медичних послуг і рекреаційних ресурсів країни.

Попри значні перспективи, розвиток рекреаційного туризму в Угорщині супроводжується низкою проблем. Однією з найбільш актуальних є сезонність туристичних потоків. Особливо гостро ця проблема проявляється в регіоні озера Балатон, де основна частина туристів відвідує курорт у літній період. Короткий туристичний сезон призводить до нерівномірного використання інфраструктури, перевантаження територій у піковий період та зниження прибутковості туристичних підприємств у міжсезоння.

Суттєвим викликом є вплив кліматичних змін. Підвищення температури повітря, зміна режиму опадів і коливання рівня води можуть негативно впливати на природні рекреаційні ресурси, насамперед на озеро Балатон. Експерти відзначають, що кліматичні зміни вже спричиняють екологічні ризики для регіону та вимагають розробки адаптаційних заходів для збереження його туристичної привабливості [33].

Ще одним викликом є необхідність забезпечення екологічної стійкості туристичного розвитку. Зростання кількості туристів збільшує навантаження на природні екосистеми, транспортну інфраструктуру та місцеві громади. Особливо це стосується територій навколо Балатону, де проблема збереження природного середовища стала одним із пріоритетних напрямів державної політики. Для вирішення цих проблем впроваджуються програми сталого управління територіями, розвитку екологічного транспорту та обмеження надмірної забудови рекреаційних зон [35].

Серед економічних викликів важливе місце посідає необхідність модернізації туристичної інфраструктури та залучення інвестицій. Для підтримання конкурентоспроможності на міжнародному ринку Угорщина повинна постійно оновлювати готельну базу, транспортну систему та

рекреаційні комплекси відповідно до сучасних стандартів якості та екологічної безпеки [35].

Отже, перспективи розвитку рекреаційного туризму в Угорщині пов'язані насамперед із розширенням оздоровчого, wellness, медичного та активного туризму, розвитком цифрових технологій та переходом до цілорічної моделі туристичної діяльності. Водночас ключовими викликами залишаються сезонність туристичних потоків, наслідки кліматичних змін, екологічне навантаження на рекреаційні території та потреба в модернізації інфраструктури. Ефективне поєднання економічних інтересів із принципами сталого розвитку дозволить Угорщині зберегти та посилити свої конкурентні переваги на європейському ринку рекреаційного туризму.

Висновок до розділу 2

Угорщина це країна в Центральній Європі, що немає великої площі, проте насичена різноманітними рекреаційними ресурсами, що використовуються у туризмі: починаючи від озера Балатон і Хевіз, природного заповідника Хортобадь, столиці Будапешт і до частини Карпатських гір, що заходять на територію Угорщини – миси Матру, Бюкк, Бержень. Тобто, ця країна є універсальною для багатьох видів туризму : культурно – пізнавального, релігійного, любительського (рибальство), лікувально – оздоровчого, зеленого, екологічного тощо. У регіональному розподілі ресурсів можна спостерігати те, що кожна частина Угорщини має свої особливості: Центральна – осередок культурного туризму і бальнеологічного (Сечені) зі столицею Будапешт, Північна – осередок гірського туризму з мисами Бюкк, Бержень, Східна – район озера Тиса, осередок водного та екологічного туризму, і як окремий район можна виділити район озера Балатон – осередок водної рекреації та курортного відпочинку, західні території — осередок бальнеологічного й оздоровчого туризму. Серед перспектив розвитку туризму в Угорщині можна виділити: розширення розвитку оздоровчого та wellness туризму, диверсифікація туристичного продукту (передбачає створення можливостей на туристичних територіях цілорічного прийому туристів) і

цифровізація шляхом впровадження інноваційних технологій задля управління дестинаціями дистанційно і надання можливості туристам робити онлайн бронювання турів, послуг. Перспективи також, на жаль супроводжуються певними викликами і Угорщина не є винятком : сезонність туристичних потоків, вплив кліматичних змін (температури води, швидкості вітру), необхідність забезпечення екологічної стійкості туристичного розвитку (запобігання перенавантаженню натовпом і використанням рекреаційних ресурсів) і потреба в постійній модернізації інфраструктури (щоб триматися на позиції ринку в туристичній сфері і не втратити високе місце з – поміж сильних конкурентів: Чехії, Словаччини.

РОЗДІЛ III. ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УГОРЩИНІ

3.1. Історія туризму в Угорщині

Після завершення Другої світової війни туристична сфера Угорщини почала поступово відновлюватися разом із загальним процесом реконструкції економіки країни. У 1945–1947 роках першочерговим завданням держави було відновлення виробничої, транспортної та соціальної інфраструктури, яка зазнала значних руйнувань унаслідок воєнних дій. У цей період туризм ще не розглядався як самостійна галузь економіки та виконував переважно допоміжні функції.

На початковому етапі післявоєнного розвитку туристичні переміщення були пов'язані переважно зі службовими поїздками, діяльністю окупаційних військ та адміністративних структур. В умовах входження Угорщини до соціалістичного блоку організація туристичної діяльності здійснювалася відповідно до принципів централізованого планування та державного регулювання.

У 1960–1970-х роках туризм почав набувати дедалі більшого економічного значення. Важливим етапом формування державної туристичної політики стало прийняття Закону про територіальний та поселенський розвиток у 1971 році. Цей нормативний документ визначив основні напрями розвитку внутрішнього та міжнародного туризму, а також заклав підґрунтя для модернізації туристичної інфраструктури країни.

Згідно з урядовою постановою № 1006/1971 (II.3), державна політика у сфері туризму була зосереджена на двох ключових напрямках. Перший передбачав розвиток найбільш перспективних туристичних територій, здатних забезпечити приплив іноземних відвідувачів та валютних надходжень. До таких територій належали столиця Будапешт, озеро Балатон і мережа лікувально-оздоровчих курортів, заснованих на використанні термальних вод. Саме ці центри стали основою міжнародної туристичної спеціалізації Угорщини.

Другим стратегічним напрямом було створення та розвиток рекреаційних зон поблизу великих міст і промислових центрів. Основною метою таких заходів стало забезпечення населення можливостями для короткострокового відпочинку та рекреації у вихідні дні. Це сприяло активному розвитку внутрішнього туризму та підвищенню якості життя населення.

Таким чином, у період соціалістичного розвитку були сформовані базові елементи сучасної туристичної системи Угорщини. Державна підтримка туристичних центрів, розширення транспортної мережі, модернізація рекреаційної інфраструктури та розвиток курортної сфери створили необхідні передумови для подальшого становлення туризму як одного з важливих секторів національної економіки.

Новий етап розвитку туристичної галузі розпочався після демократичних перетворень 1990-х років. Важливим кроком стало прийняття у 1996 році Закону про територіальний розвиток, який започаткував формування сучасної системи регіонального управління туризмом. На розвиток туристичної політики значний вплив справили також інтеграційні процеси, пов'язані з підготовкою Угорщини до вступу в Європейський Союз.

На початковому етапі було впроваджено принцип управління «знизу вгору», який передбачав активну участь місцевих органів влади, громадських організацій та представників туристичного бізнесу у формуванні туристичної політики регіонів. Проте повноцінне функціонування такої моделі вдалося реалізувати лише в окремих туристичних центрах, насамперед у регіоні озера Балатон та Південному Задунав'ї.

Обмежена кількість регіональних туристичних організацій зумовила необхідність удосконалення системи управління галуззю. З цією метою у 1997 році Національний туристичний комітет Угорщини ухвалив рішення про створення мережі туристичних регіонів, яка охопила всю територію держави. Такий підхід дозволив підвищити ефективність планування туристичного розвитку, забезпечити раціональне використання природно-рекреаційних

ресурсів та посилити конкурентоспроможність туристичного продукту країни на міжнародному ринку.

У результаті було сформовано дев'ять туристичних регіонів, які функціонували до 2016 року та стали основою регіональної туристичної політики Угорщини:

- Будапештсько-Центральнодунайський регіон;
- Центральновеликий рівнинний регіон;
- Західнозадунайський регіон;
- Південнозадунайський регіон;
- Північноугорський регіон;
- Північновеликий рівнинний регіон;
- Південновеликий рівнинний регіон;
- туристичний регіон озера Тиса;
- туристичний регіон озера Балатон.

Створення зазначених туристичних регіонів сприяло більш збалансованому розвитку територій, підвищенню ефективності маркетингової діяльності та формуванню регіональних туристичних брендів. Саме ця модель стала основою сучасної системи управління туризмом в Угорщині та відіграла важливу роль у зміцненні позицій країни на європейському туристичному ринку [26]. Для наочності дев'яти туристичних регіонів погляньмо на рис. 3.1

Рис. 3.1 Сформовані туристичні регіони Угорщини [26]

3.2. Сучасний стан туристичної сфери в Угорщині

Сучасний етап розвитку туристичної галузі Угорщини характеризується стійким зростанням основних показників та посиленням ролі туризму в соціально-економічному розвитку держави. Упродовж останніх років туристична сфера демонструє високі темпи відновлення та розвитку, що дозволяє розглядати її як один із стратегічних секторів національної економіки.

Угорщина - туристична країна, розташована у Центральній Європі. Туризм становить приблизно 17% від усієї економіки країни та щорічно поповнює казну Угорщини на понад 10 мільярдів доларів. Загальний внесок туризму та подорожей у ВВП Угорщини у 2015 році склав 12 мільярдів доларів, а у 2024 році - 1,7 мільярда доларів (внаслідок COVID-19). У XIX столітті Угорщина перетворилася на європейський центр водолікувального туризму. На сьогодні 22 міста та 62 угорських селища мають офіційно визнані лікувальні джерела: близько півмільйона кубічних метрів термальних вод на добу витікає з природних джерел та свердловин, частина з них використовується в медицині. Не дивно, що рекреаційний туризм тут отримав значний розвиток.

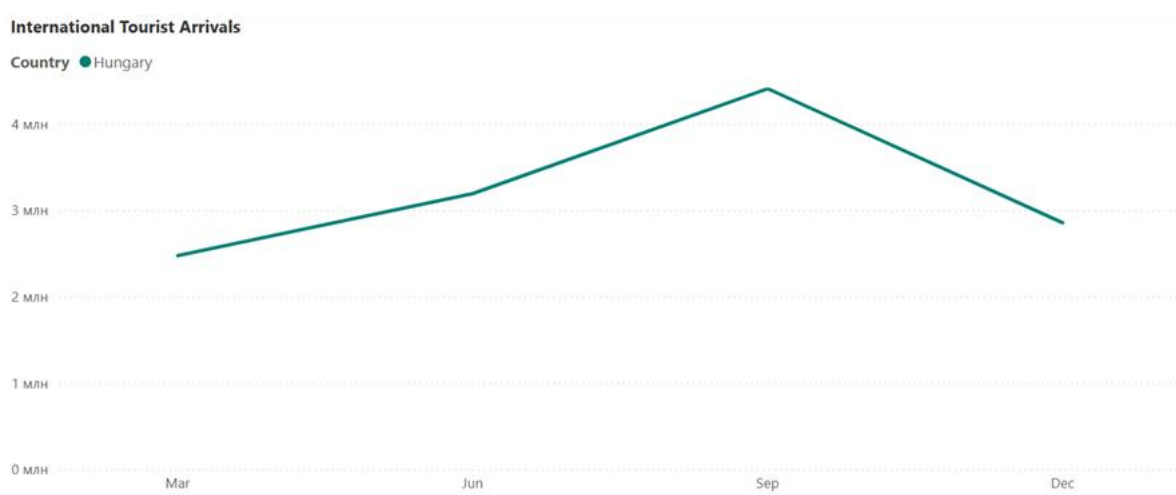

Рис. 3.1 Міжнародні туристичні прибуття в Угорщину (млн), за сезонністю

За даними міжнародного сайту статистики UNWTO, кількість міжнародних туристів, які відвідали країну в 2022 р., в березні було 2,2 млн. Надалі вже в червні ми спостерігаємо істотне збільшення цього показника 3,1 млн. А у вересні кількість міжнародних туристів, що прибувають в Угорщину досягає свого пікового значення 4,3 млн. А коли настає грудень, показник знову стає менше - 3 млн. Тобто, ми можемо спостерігати таке явище, як сезонність в цій країні. Найбільша частка туристів прибувають з березня по вересень, а в грудні починається не сезон і туристам вже не так сильно комфортно перебувати тут.

Основний потік екскурсійних туристичних маршрутів в Угорщині, звісно, припадає на її столицю – Будапешт. Столиця приваблює, як правило, поціновувачів архітектури, а також відвідувачів музичних фестивалів. До Другої світової війни Будапешт загалом вважався музичною столицею Центральної та Східної Європи та славився численними театрами, а творець оперет Кальман прославив запальні угорські мелодії на весь світ. Невеликі угорські міста також можуть бути цікавими (Егер, Дебрецен, Хевіз).

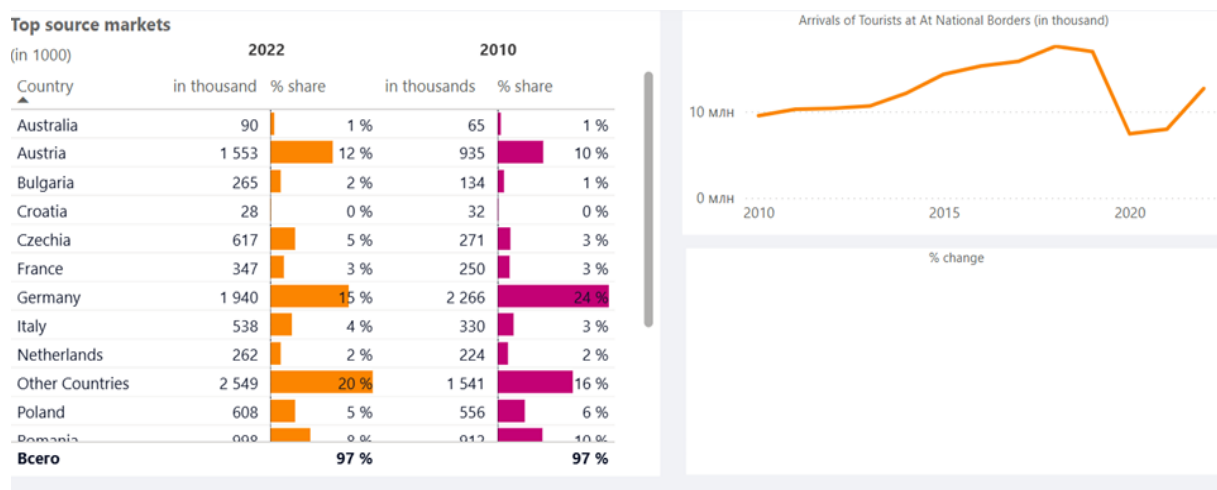

Рис. 3.2 Провідні ринки, звідки прибувають туристи і кількість прибуттів туристів, відмічених на національних кордонах

Провідні ринки, з яких прибувають туристи, та показники перетинів кордону Проаналізувавши таблицю, що представлена збоку, бачимо, що

найбільшу частку туристів традиційно складають гості з Німеччини, як було у 2010 році (24%), так і у 2022 (15%). Втім, відсоток німецьких туристів з часом зменшився. На другому місці – Австрія. У 2010 році австрійців було 10%, а у 2022 – вже 12%. Найменшу частку, судячи з таблиці, представляє Австралія (у 2010 - 1%, у 2022 - 1%). Хорватія ж взагалі не має відсотку туристів (0%). З цього можна зробити висновок, що на вибір країни для відвідування впливає багато факторів (географічне розташування – найчастіше Угорщину обирають сусіди, Австрія історично була частиною Угорщини, Австралія максимально віддалена від Європи, тож її жителі не часто сюди їдуть, а Хорватія схожа на Угорщину як ресурсами, так і краєвидами, тому подорожувати сюди нема потреби, занадто звично). З графіка видно, що у 2010 році на національному кордоні було відмічено 9,5 млрд перетинів, у 2015 році показник зріс до 14,3 млрд, тобто спостерігалася позитивна динаміка. Але у 2020 році фіксуємо спад, кількість становить 7,4 млрд (тобто зменшення вдвічі). Без сумніву, це наслідки COVID-19. На 2022 рік бачимо поступове покращення ситуації, і кількість туристів, відмічених на кордоні, становить 12,5 млрд. Варто пам'ятати, що багато туристів не фіксуються на кордоні, наприклад, якщо вони прибувають літаком, а також система може давати збої. Проте, за статистикою загальна ситуація саме така, і передбачається подальше зростання показника.

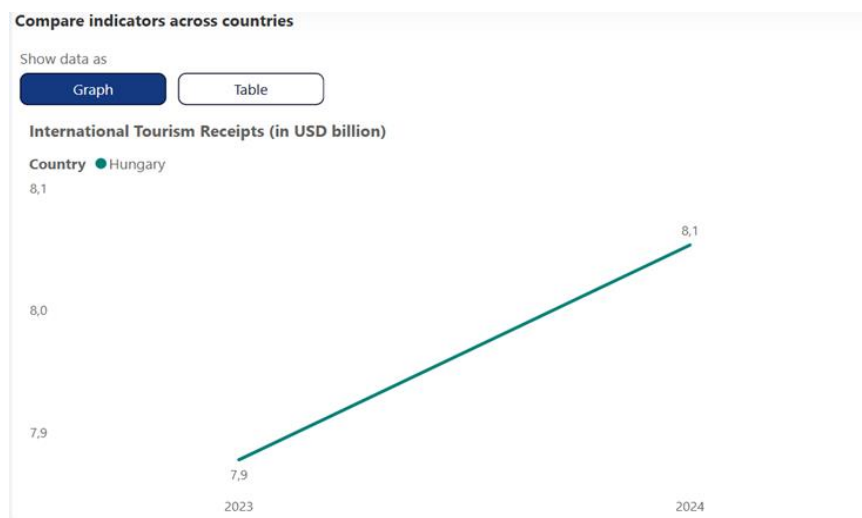

Рис 3.3 Доходи від міжнародного туризму (в млрд \$)

На цьому графіку чітко видно тенденцію до зростання доходів від міжнародного туризму. У 2023 році доходи складали 7,9 млрд доларів, а станом на 2024 рік вже 8,1 млрд доларів. Тобто, все більше туристів обирають Угорщину як дестинацію, і більше грошей витрачається відвідувачами в цій країні. І можна припустити, що й далі, якщо ситуація у світі кардинально не зміниться, цей показник буде стабільно збільшуватися.

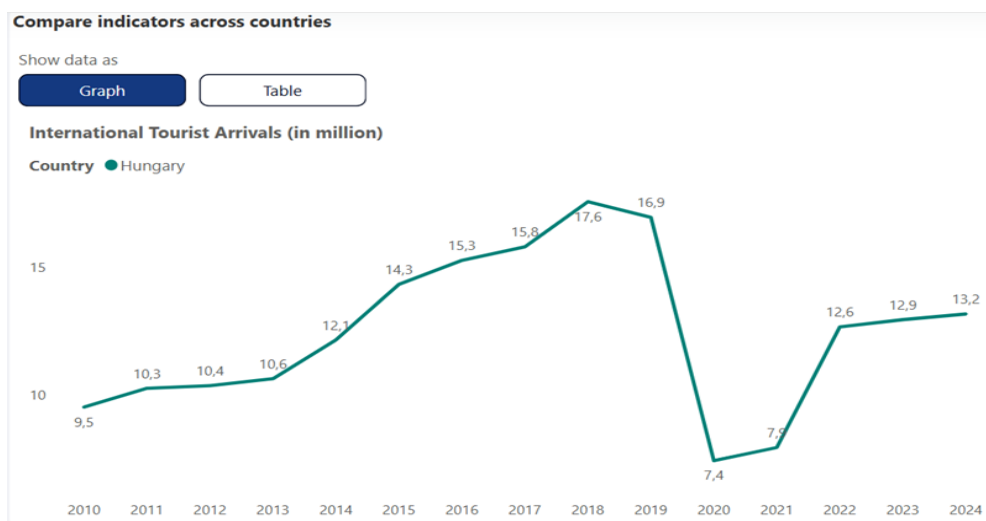

Рис. 3.4 Міжнародні туристичні прибуття (млн)

Аналізуючи цей графік, бачимо, що з 2010 року по 2018 рік кількість прибуттів зростала з 9,5 млн до 17,6 млн. На проміжку з 2018 року по 2020 рік вона суттєво знизилася з 17,6 млн до 7,4 млн (більше, ніж удвічі) через COVID-19. І з 2020 року по 2024 рік цей показник починає зростати в позитивну сторону – з 7,4 млн до 13,2 млн. Тобто, спостерігаємо позитивні зрушення для економіки Угорщини, оскільки туризм є важливим сектором.

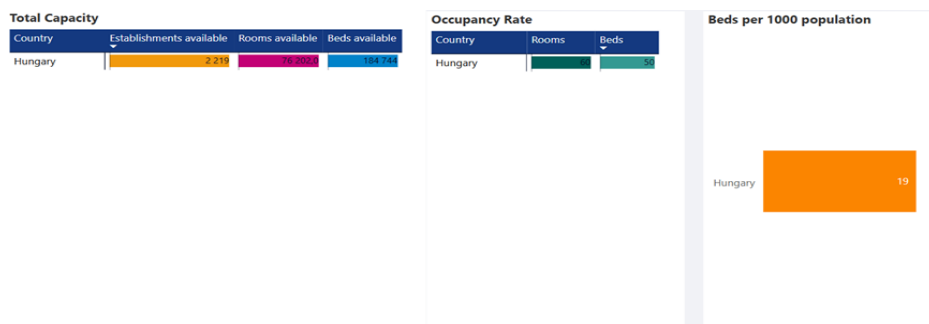

Рис 3.5 Загальна місткість закладів розміщення, рівень заповнюваності і кількість ліжок на 1000 людей

Перша таблиця показує, що для туристів пропонується 2 219 тис закладів розміщення, кімнат, доступних для проживання, є 76 202 тис, а ліжок, щоб розмістити туристів, є 184 744 тис. Поки що це мало про що говорить, але, подивившись на таблицю поряд про рівень заповнюваності, розуміємо, що 60% кімнат уже зайняті, і 50% ліжок також. Тобто, Угорщина має багато різноманітних варіантів розміщення для відвідувачів, але 60% тобто більше половини кімнат, зазвичай, вже зайняті, і 50% (половина) ліжок. Турист може стикнутися з проблемою повної заповнюваності готелю, і йому не буде де проживати. У невеличкому графіку про кількість ліжок на 1000 людей помітно, що цей показник невеликий, всього 19 ліжок на 1000 осіб. Ще раз переконуємося, що можна зіткнутися з нестачею місць для ночівлі, тому для Угорщини є необхідним збільшення кількості ліжкомісць, оскільки у сезон з березня по вересень вона відчуває надзвичайно велике навантаження кількістю туристів.

Рис. 4.6 Міжнародний туризм – загальний вигляд

На цьому загальному графіку можемо зробити головний висновок та розглянути основні аспекти міжнародного туризму – міжнародні туристичні прибуття в млн та доходи від міжнародного туризму в млрд доларів. Окремо ці графіки ми вже детально розглянули, а тепер можемо поглянути на їх співвідношення. Оскільки інформацію про доходи ми маємо лише з 2022 по 2024 рік, аналізуватимемо саме цю частину графіка. Тенденція однакова на

обох лініях, показники зростають стабільно, хоч і незначно. Прибуття зросло з 12,6 млн до 13,2 млн, а доходи з 7,9 млрд доларів до 8,1 млрд доларів. Це позитивні зрушення, оскільки є країни, які за цей період мають зростання кількості туристів, але доходи лишаються такі самі або навіть зменшуються. Наприклад, в Аргентині доходи зменшились, а в Анголі взагалі їх немає з 2022 по 2024 рік [40].

А за даними Угорського туристичного агентства (Magyar Turisztikai Ügynökség), 2024 рік став рекордним для туристичної індустрії країни. Загальна кількість туристів, які скористалися засобами розміщення, досягла 18 млн осіб, що на 11 % перевищує показник попереднього року. Із них 9,3 млн становили внутрішні туристи, а 8,7 млн — іноземні відвідувачі. Загальна кількість туристичних ночівель сягнула 44,2 млн, причому частка внутрішніх та міжнародних туристів була практично однаковою, що свідчить про збалансований розвиток внутрішнього та в'їзного туризму [38].

Провідним центром міжнародного туризму залишається столиця країни — Будапешт. У 2024 році місто прийняло майже 6 млн іноземних туристів, що на 24 % більше порівняно з попереднім роком. На столичний регіон припадає близько 60 % усіх ночівель іноземних туристів в Угорщині, що підтверджує його домінуюче положення в структурі міжнародного туризму країни. Значну роль у забезпеченні туристичних потоків відіграє міжнародний аеропорт імені Ференца Ліста, пасажиропотік якого у 2024 році досяг приблизно 17 млн осіб, збільшившись більш ніж на 17 % у річному вимірі.

Водночас туристична активність не обмежується лише столицею. Важливими центрами рекреаційного та оздоровчого туризму виступають регіони, що спеціалізуються на використанні природних лікувальних ресурсів. Найбільшою популярністю користується район Озеро Балатон, який є головним осередком літнього відпочинку в країні. У 2024 році Балатонський регіон прийняв понад 3 млн туристів. Значними туристичними центрами також залишаються Хевіз, Шіофок, Балатонфюред, Хайдусобосло та

Залакарош, які спеціалізуються на бальнеологічному, лікувально-оздоровчому та рекреаційному туризмі.

З метою підтримки конкурентоспроможності туристичної індустрії уряд Угорщини реалізує комплекс заходів щодо модернізації туристичної інфраструктури та підтримки підприємництва. Важливе місце серед таких інструментів займає програма розвитку Кішфалуді, яка передбачає надання пільгових кредитів та грантової підтримки підприємствам туристичної сфери. Реалізація цих заходів сприяє підвищенню якості туристичних послуг, оновленню матеріально-технічної бази та зміцненню позицій країни на міжнародному туристичному ринку [37].

Отже, сучасний розвиток туризму в Угорщині характеризується високою динамікою зростання, диверсифікацією туристичних продуктів та ефективною державною підтримкою галузі. Поєднання багатого природно-рекреаційного потенціалу, значної культурно-історичної спадщини, розвиненої туристичної інфраструктури та активної державної політики забезпечує Угорщині провідні позиції серед туристичних дестинацій Центральної Європи та створює передумови для подальшого зміцнення її конкурентоспроможності на міжнародному туристичному ринку.

3.3 Переваги і недоліки туристичної сфери в Угорщині

Однією з головних переваг туристичної галузі Угорщини є наявність потужного рекреаційно-оздоровчого потенціалу. Країна входить до числа європейських лідерів за запасами термальних і мінеральних вод. На її території функціонують сотні термальних джерел, які стали основою розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Особливою популярністю користуються курорти Хевіз, Егерсалок, Мішкольц-Тапольца та численні термальні комплекси Будапешта. Саме бальнеологічний туризм є однією з головних конкурентних переваг Угорщини на міжнародному туристичному ринку.

Важливим чинником розвитку туризму є також багата культурно-історична спадщина країни. Значна кількість архітектурних пам'яток, музеїв, історичних центрів міст та об'єктів світової спадщини ЮНЕСКО сприяє

розвитку культурно-пізнавального туризму. Особливе значення мають туристичні ресурси Будапешта, який є головним туристичним центром держави та щорічно приймає мільйони відвідувачів [25].

Суттєвою перевагою є вигідне географічне положення країни. Угорщина розташована в центрі Європи та межує із сімома державами, що забезпечує високий рівень транспортної доступності та створює сприятливі умови для розвитку міжнародного туризму. Більшість туристичних маршрутів Центральною Європою проходять через територію Угорщини, що позитивно впливає на туристичні потоки [25].

Позитивною характеристикою є також відносно конкурентоспроможний рівень цін. Дослідження Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) свідчать, що серед сильних сторін угорського туризму залишаються конкурентні ціни, відкритість для міжнародного туризму, належний рівень санітарно-гігієнічних умов та екологічна стійкість окремих туристичних територій [25].

Ще однією перевагою є стабільне зростання туристичних потоків. У 2024–2026 роках статистичні дані демонструють збільшення кількості туристів та ночівель як внутрішніх, так і міжнародних відвідувачів, що свідчить про поступове зміцнення позицій Угорщини на міжнародному туристичному ринку.

Поряд із позитивним впливом туристичної діяльності на економіку та соціальний розвиток територій дедалі більшої уваги набуває проблема її негативних наслідків.

Серед основних негативних економічних наслідків туристичної діяльності виділяють підвищення рівня цін у туристично привабливих регіонах, посилення інфляційних процесів, надмірну залежність місцевої економіки від туристичного сектору, а також поглиблення соціально-економічних диспропорцій між окремими територіями. Надмірна концентрація туристичних потоків у певних регіонах нерідко призводить до нерівномірного розподілу інвестицій та економічних вигод.

Соціальні наслідки розвитку туризму також можуть мати суперечливий характер. До найбільш поширених негативних явищ належать збільшення рівня правопорушень у туристичних центрах, виникнення соціокультурних конфліктів між місцевими жителями та відвідувачами, перевантаження громадської інфраструктури, а також зростання щільності населення в популярних туристичних дестинаціях у періоди пікового навантаження.

Особливу увагу в науковій літературі приділяють екологічним наслідкам туристичної діяльності. Інтенсивне використання природних ресурсів може спричиняти забруднення водних об'єктів, атмосферного повітря та ґрунтів, накопичення побутових відходів, деградацію природних ландшафтів, а також негативний вплив на флору і фауну. У разі недостатнього контролю туристичне навантаження може призводити до порушення екологічної рівноваги та погіршення стану природних комплексів.

У межах концепції сталого розвитку туризму особливого значення набувають дослідження впливу туристичної діяльності на природоохоронні території. В Угорщині значна увага приділяється вивченню наслідків рекреаційного використання національних парків та інших природних об'єктів, зокрема оцінці антропогенного навантаження на природні екосистеми [42].

Висновок до розділу 3

Угорщина мала достатньо довгу історію становлення як туристичного напрямку, оскільки розвиватися у сфері почала тільки після Другої світової і тільки для окупаційних військ і службовців у відрядженнях на початку. І тільки згодом Національний туристичний комітет почав запроваджувати нові закони щодо туристичних регіонів (поділ на 9 регіонів: Будапештсько-Центральнодунайський туристичний регіон; Центральновеликий рівнинний регіон; Західнозадунайський регіон; Південнозадунайський регіон; Північноугорський регіон; Північновеликий рівнинний регіон; Південновеликий рівнинний регіон; туристичний регіон озера Тиса; туристичний регіон озера Балатон) і відновлення сфери туризму. Сучасний

стан результатів 2024 року (у засобах розміщення країни було зареєстровано близько 18 млн туристів, серед яких 9,3 млн становили внутрішні туристи, а 8,7 млн — іноземні відвідувачі, а загальна кількість ночівель перевищила 44 млн і доходи досягли 1,05 трлн форинтів) підтверджують високий рівень конкурентоспроможності туристичного сектору Угорщини та його значну роль у соціально-економічному розвитку держави. Поєднання культурно-історичних ресурсів, потужного бальнеологічного потенціалу, розвиненої транспортної інфраструктури та активної державної підтримки створює передумови для подальшого зростання туристичних потоків і зміцнення позицій країни серед провідних туристичних дестинацій Центральної Європи. Популярність відпочинку в Угорщині обумовлена, в першу чергу, сприятливим для оздоровлення та відпочинку температурним режимом повітря та термальними водами. Все це робить Угорщину на сьогодні одним з улюблених місць відпочинку широких верств населення. Наукова спільнота Угорщини також займається питаннями розвитку національного туризму. Таким чином, слід зазначити, що туризм в Угорщині дійсно продемонстрував значне зростання за останні роки. Насправді, останні кілька років були надзвичайно складними через коронавірусну пандемію.

Подальший розвиток туризму в Угорщині потребує диверсифікації туристичних продуктів, активнішого залучення регіональних туристичних ресурсів, удосконалення інфраструктури та впровадження принципів сталого туризму, що дозволить забезпечити довгострокову конкурентоспроможність країни на міжнародному туристичному ринку.

РОЗДІЛ IV. ПРОПОЗИЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ТУРОПЕРАТОРІВ ПО УГОРЩИНІ

4.1 Огляд основних українських туроператорів, які пропонують тури в Угорщину

Український туристичний ринок представлений великою кількістю туроператорів, які організовують подорожі до країн Європи, зокрема й до Угорщини. Важливу роль у формуванні туристичних потоків між Україною та Угорщиною відіграють компанії, що спеціалізуються на автобусних турах, екскурсійних програмах та оздоровчому туризмі. Серед одних з найбільш відомих українських туроператорів, які працюють на цьому напрямку, можна виділити Adriatic Travel, ITravel, Accord Tour, Tango Travel та регіональний Desadmi. Кожен із них має власну спеціалізацію, особливості організації турів та сформовану клієнтську базу.

Adriatic Travel

Одним із найбільш відомих українських туроператорів на ринку автобусного туризму є Adriatic Travel. Компанія працює на туристичному ринку з 2012 року та спеціалізується переважно на автобусних турах країнами Європи. Основний офіс компанії розташований у Львові, що сприяє активній роботі із туристами Західної України [19].

Головною особливістю Adriatic Travel є широкий вибір екскурсійних маршрутів, які охоплюють практично всі країни Центральної та Південної Європи. Туроператор активно розвиває напрямки автобусних подорожей до Угорщини, Хорватії, Чорногорії, Греції, Туреччини та інших держав. Компанія орієнтується на доступний сегмент туристичного ринку, пропонуючи відносно недорогі тури для широкого кола споживачів.

Серед переваг компанії варто відзначити великий досвід організації автобусних подорожей, значну кількість партнерів у Європі та постійне оновлення туристичних програм відповідно до попиту туристів. Саме тому Adriatic Travel займає помітне місце серед українських операторів, які працюють на угорському напрямку [19].

ITravel

Туроператор ITravel працює на туристичному ринку України з 2012 року. За цей час компанія сформувала репутацію одного з провідних організаторів автобусних подорожей Європою. Головний офіс компанії розташований у Дніпрі [19].

Основною спеціалізацією ITravel є автобусні тури до європейських країн, однак останніми роками компанія розширила свою діяльність, почавши пропонувати також авіатури. Значна увага приділяється організації тематичних подорожей, оздоровчого туризму та екскурсійних програм.

Особливістю компанії є прагнення забезпечити комфортні умови перевезення туристів. У своїй маркетинговій політиці оператор наголошує на використанні сучасних автобусів і підвищеному рівні сервісу під час тривалих переїздів. Це особливо важливо для напрямків Центральної Європи, зокрема Угорщини, куди значна частина туристів подорожує саме автобусним транспортом [22].

Завдяки поєднанню доступних цін, різноманітності маршрутів та орієнтації на комфорт туристів компанія успішно конкурує на українському ринку туристичних послуг.

Accord Tour

Accord Tour є одним із найбільших та найвідоміших туроператорів України у сфері автобусного туризму. Компанія була заснована у Львові та за роки діяльності стала одним із лідерів українського ринку туристичних послуг [18].

Основний напрям діяльності компанії – організація автобусних турів до країн Європи. Окрім цього, туроператор пропонує авіатури, дитячий відпочинок, морські курорти, гірськолижні подорожі та лікувально-оздоровчий туризм. Особливістю компанії є надзвичайно широкий асортимент туристичних програм і розгалужена мережа партнерів як в Україні, так і за кордоном.

Важливою перевагою Accord Tour є велика кількість маршрутів та регулярність їх проведення. Компанія працює з різними ціновими сегментами, пропонуючи економічні, стандартні та класичні тури. Це дозволяє охоплювати широку аудиторію туристів із різним рівнем доходів [18].

Завдяки багаторічному досвіду роботи та значним обсягам туристичних перевезень Accord Tour залишається одним із ключових учасників українського ринку подорожей до Угорщини та інших країн Центральної Європи.

Tango Travel

Tango Travel – український туроператор зі Львова, який спеціалізується на організації подорожей країнами Європи. Компанія працює з 2010 року та має значний досвід роботи як з індивідуальними туристами, так і з корпоративними клієнтами.

Головною особливістю Tango Travel є вузька спеціалізація на європейському туристичному напрямку. Компанія пропонує різноманітні екскурсійні програми, автобусні тури, культурно-пізнавальні маршрути та спеціалізовані подорожі. У своїй діяльності туроператор значну увагу приділяє авторським програмам і нестандартним туристичним маршрутам.

У своїх офіційних матеріалах компанія підкреслює командний підхід до роботи, орієнтацію на якісний сервіс та індивідуальний підхід до клієнтів. Завдяки цьому Tango Travel вдалося сформувати постійну аудиторію туристів, які обирають подорожі Європою саме через цього оператора.

Для угорського напрямку компанія є важливим учасником ринку, оскільки активно працює з країнами Центральної Європи та включає Угорщину до багатьох своїх туристичних маршрутів [23].

Desadmi

Desadmi є українським туроператором, засновницею якого є Марія Драпата. Компанія спеціалізується переважно на автобусних подорожах до країн Центральної та Південно-Східної Європи.

Серед основних напрямків діяльності компанії – Болгарія, Албанія, Румунія, Греція, Чорногорія, Хорватія, Угорщина, Словаччина, Чехія та Польща. Туроператор активно працює на ринку Західної України та організовує власні автобусні чартерні програми.

Особливістю Desadmi є орієнтація на масовий туристичний сегмент та використання власних транспортних програм. Компанія забезпечує виїзди з багатьох міст Західної України, що робить її послуги доступними для широкого кола туристів. Окрім літнього відпочинку, оператор активно розвиває зимові гірськолижні напрямки та екскурсійні тури країнами Центральної Європи.

Завдяки географічній близькості до кордону з країнами ЄС та орієнтації на автобусний туризм компанія займає помітне місце серед операторів, які працюють на напрямку Україна – Угорщина [21]. Здійснимо порівняльну характеристику даних туроператорів у таблиці 4.1 нижче.

Таблиця 4.1

Порівняльна характеристика туроператорів, що пропонують тури до Угорщини

Туроператор	Рік заснування	Головний офіс	Основна спеціалізація	Особливості
Adriatic Travel	2012	Львів	Автобусні тури Європою	Великий вибір європейських маршрутів, доступні ціни
ITravel	2012	Дніпро	Автобусні тури та авіатури	Комфортні перевезення, тематичні подорожі

Продовження таблиці 4.1

Accord Tour	2003	Львів	Автобусний туризм	Один із найбільших туроператорів України
Tango Travel	2010	Львів	Європейські тури	Авторські маршрути та індивідуальний підхід
Desadmi	2004	Чернівці	Автобусні тури до Європи	Власні чартерні програми та широкий вибір напрямків

Отже, серед українських туроператорів, які працюють на угорському напрямку, провідні позиції займають Adriatic Travel, ITravel, Accord Tour, Tango Travel та Desadmi. Незважаючи на різні масштаби діяльності, усі вони спеціалізуються переважно на автобусному туризмі та орієнтуються на організацію подорожей країнами Центральної Європи. Найбільшим оператором серед досліджених компаній можна вважати Accord Tour, тоді як Adriatic Travel, Tango Travel та Desadmi активно працюють із туристами Західної України. ITravel, своєю чергою, поєднує традиційний автобусний туризм із сучасними форматами організації подорожей. Саме діяльність цих компаній значною мірою забезпечує туристичний обмін між Україною та Угорщиною та сприяє популяризації рекреаційних ресурсів Угорщини серед українських туристів.

4.2 Аналіз типових туристичних продуктів туристичних операторів по Угорщині

Угорщина належить до найбільш популярних туристичних напрямків Центральної Європи серед українських туристів. Аналіз пропозицій туроператорів Adriatic Travel, Accord Tour, Tango Travel, ITravel та Desadmi показує, що туристичний продукт по Угорщині формується навколо трьох основних конкурентних переваг країни: культурно-історичної спадщини, рекреаційно-оздоровчих ресурсів та вигідного географічного положення для створення комбінованих маршрутів Європою. Основними центрами тяжіння туристів виступають Будапешт, Сентендре, Егер, Егерсалок, Хевіз, Балатон, Токай та Мішкольц-Тапольца [20]. Отже, зробимо порівняння типових туристичних продуктів українських туроператорів Adriatic Travel, Accord Tour, Tango Travel, ITravel і Desadmi у таблиці 4.2

Таблиця 4.2

Порівняльна характеристика туристичних продуктів провідних туроператорів, що пропонують тури до Угорщини у 2026 році

Туроператор	Основний формат турів	Основні об'єкти в Угорщині	Середня тривалість	Особливості продукту
Adriatic Travel	Автобусні екскурсійні та комбіновані тури	Будапешт, Егер, Егерсалок, Токай, Сентендре	3–5 днів	Акцент на відсутності нічних переїздів та термальному відпочинку
Accord Tour	Автобусні тури та тури вихідного дня	Будапешт, Хевіз, Балатон, Вишеград	4–6 днів	Велика кількість маршрутів та регулярність виїздів
Tango Travel	Екскурсійні автобусні тури	Будапешт, Сентендре, Токай	4 дні	Бюджетний сегмент та короткі вікенд-тури

ITravel	Комбіновані тури Центральною Європою	Будапешт, Сентендре, Егер	4–7 днів	Комфортні перевезення та насичені програми
Desadmi	Автобусні тури та відпочинок у Європі	Будапешт, Балатон, термальні комплекси	4–7 днів	Орієнтація на масовий туристичний сегмент

Проведене дослідження туристичних програм показало, що більшість операторів використовують подібну модель формування туристичного продукту: автобусний тур тривалістю від 3 до 5 днів із поєднанням екскурсійної та рекреаційної складової. Водночас кожен туроператор має власні особливості позиціонування продукту.

Серед усіх проаналізованих операторів найбільш насичений угорський продукт представлений у Adriatic Travel, де Угорщина використовується не лише як транзитна країна, а як самостійна туристична дестинація [20].

Аналіз турів Adriatic Travel:

У таблиці 4.3 представлені туристичні пропозиції українського туроператора Adriatic Travel.

Таблиця 4.3

Туристичні продукти ТО Adriatic Travel

Назва туру	Тривалість	Маршрут	Вартість
«Три дні релаксу: Будапешт, Егер, Токай + Відень»	3 дні	Егєрсалок, Егер, Будапешт, Відень, Сентендре, Мішкольц-Тапольце, Токай	178 € при ранньому бронюванні
«Розкішний вікенд: Краків – Відень – Будапешт»	3 дні	Краків, Відень, Будапешт, Егєрсалок	176 € при ранньому бронюванні

«Угорські подарунки: 3 ночі у Будапешті + Егер, Токай та Відень»	4 дні	Егер, Егерсалок, Будапешт (3 ночі), Сентендре, Вишеград, Відень, Мішкольц та Токай.	близько 194 € при ранньому бронюванні
«Європейська мозаїка: Краків – Прага – Відень – Будапешт»	4 дні	Краків, Прага, Відень, Будапешт, Егер, Егерсалок	205 € при ранньому бронюванні
«Щасливий вікенд: Краків – Прага – Відень – Будапешт»	4 дні	Краків, Прага, Відень, Будапешт	200 € при ранньому бронюванні
«Міста для поцілунків: Венеція – Мілан – Верона»	5 днів	Будапешт, Егер, Егерсалок, Венеція, Мілан, Верона	307 € при ранньому бронюванні

Дані офіційного сайту свідчать, що практично кожен тур включає Будапешт та хоча б один рекреаційний об'єкт — Егерсалок або Мішкольц-Тапольца. Це демонструє системне використання бальнеологічного потенціалу країни при формуванні туристичного продукту і поєднання двох видів туризму: культурно – пізнавального і лікувально – оздоровчого.

Структура туристичних продуктів по Угорщині:

На основі аналізу програм усіх досліджених операторів можна виділити основні типи туристичних продуктів у таблиці 4.4:

Таблиця 4.4

Структура туристичних пропозицій по Угорщині у 2026 році у %

Вид туризму	Частка у пропозиціях
Екскурсійний	60 – 65 %
Рекреаційно-оздоровчий	20 – 25 %

Продовження таблиці 4.4

Комбінований багатокраїнний	10 – 15 %
Сімейний	5 – 10 %
Екологічний	менше 5%

Отримані результати свідчать, що найбільшу частку туристичних продуктів становлять екскурсійні програми. Це пояснюється високою концентрацією туристичних атракцій у Будапешті та можливістю формувати бюджетні тури короткої тривалості. Водночас значна частка рекреаційно-оздоровчих програм пов'язана з міжнародною конкурентоспроможністю угорських термальних курортів [18,20,21,22,23]. Оцінімо і приблизні коливання вартості турів в Угорщину у таблиці 4.4

Таблиця 4.4

**Аналіз приблизної цінової політики турів в Угорщину від
туроператорів України**

Категорія туру	Мінімальна ціна
Вікенд-тур до Будапешта	від 110–150 €
Екскурсійний тур Угорщина + Австрія	від 170–200 €
Комбінований тур 3–4 країни	від 200–300 €
Тури з відвідуванням термальних комплексів	від 175–220 €

Порівняння вартості туристичних продуктів показує, що тури до Угорщини належать до найбільш доступних серед напрямків Центральної Європи. Цінова політика туроператорів свідчить про орієнтацію насамперед на середній сегмент споживачів. Найдоступнішими є короткі автобусні тури

до Будапешта, тоді як збільшення кількості країн у маршруті суттєво впливає на кінцеву вартість продукту [18, 20, 21, 22, 23].

Отже, аналіз показав, що туристичний продукт по Угорщині на українському ринку має чітко виражену екскурсійно-рекреаційну спрямованість. Незалежно від туроператора основою більшості маршрутів є Будапешт, який доповнюється відвідуванням термальних курортів Егерсалока, Хевіза, Мішкольц-Тапольци або виноробного регіону Токай. Найбільшу частку в структурі пропозицій займають екскурсійні тури (понад 60 %), тоді як рекреаційно-оздоровчі програми становлять близько чверті всіх маршрутів.

Особливої уваги заслуговує діяльність Adriatic Travel, який найбільш активно використовує рекреаційний потенціал Угорщини та включає термальні комплекси до більшості своїх програм. Accord Tour орієнтується на широкий спектр екскурсійних маршрутів, Tango Travel — на бюджетні вікенд-подорожі, тоді як ITravel і Desadmi пропонують переважно комбіновані тури Центральною Європою.

Таким чином, сучасний туристичний продукт по Угорщині формується насамперед на основі поєднання культурно-пізнавальних ресурсів Будапешта та унікальних бальнеологічних ресурсів країни, що забезпечує стабільний попит серед українських туристів і визначає конкурентні переваги Угорщини на туристичному ринку Центральної Європи.

4.3 Переваги і недоліки існуючих пропозицій туристичних операторів

Сучасний український ринок туристичних послуг по Угорщині характеризується високим рівнем конкуренції між туристичними операторами. Найбільш активними на цьому напрямку є Adriatic Travel, Accord Tour, Tango Travel, ITravel, Desadmi та низка інших компаній, які формують туристичні продукти на основі культурно-пізнавальних та рекреаційно-оздоровчих ресурсів Угорщини. Аналіз офіційних сайтів туроператорів показує, що більшість пропозицій орієнтована на масового

туриста середнього цінового сегмента та реалізується переважно у форматі автобусних турів тривалістю від 3 до 7 днів.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що туристичні оператори використовують схожу модель організації турів: короткотривалі подорожі з відвідуванням Будапешта, термальних курортів, історичних міст та включенням додаткових екскурсій. Водночас існуючі туристичні продукти мають як значні переваги, так і певні недоліки, які впливають на рівень конкурентоспроможності угорського напрямку на українському туристичному ринку.

Основні переваги туристичних пропозицій:

Однією з ключових переваг існуючих туристичних продуктів є доступність турів для широкого кола споживачів. Більшість автобусних програм до Угорщини мають відносно невисоку вартість у порівнянні з турами до країн Західної Європи. Це пояснюється географічною близькістю Угорщини до України, невеликими транспортними витратами та можливістю організації короткотривалих турів вихідного дня. Наприклад, на сайтах Adriatic Travel та Tango Travel представлені програми до Будапешта та комбіновані тури Угорщина – Австрія в середньому ціновому сегменті, що робить їх доступними для студентів, молоді та сімейних туристів.

Важливою перевагою є також активне використання рекреаційно-оздоровчих ресурсів Угорщини. У більшості туристичних програм присутні термальні комплекси Егерсалока, Мішкольц-Тапольци, купальні Будапешта або оздоровчі об'єкти поблизу озера Балатон. Це свідчить про те, що туристичні оператори адаптують свої продукти до сучасних тенденцій розвитку рекреаційного туризму та попиту на SPA-відпочинок. Особливо активно такий підхід використовують Adriatic Travel та Accord Tour, які включають термальні комплекси до більшості своїх маршрутів.

Ще однією перевагою є велика кількість комбінованих маршрутів. Аналіз програм показав, що Угорщина часто поєднується з Австрією, Чехією, Польщею або Словаччиною. Така модель дозволяє туристам за одну поїздку

відвідати декілька країн, що значно підвищує туристичну привабливість продукту. Особливо поширеними є тури Будапешт – Відень, Будапешт – Прага– Відень та маршрути Центральною Європою. Для багатьох туристів це є суттєвою перевагою, оскільки дозволяє отримати більше вражень за відносно короткий період часу.

Позитивною характеристикою сучасних туристичних продуктів є також значна кількість регулярних виїздів. Великі туроператори, зокрема Accord Tour та Adriatic Travel, пропонують постійні тури впродовж року, що забезпечує стабільність туристичного потоку та можливість вибору зручної дати подорожі.

Крім того, варто відзначити різноманітність цільових сегментів туристичного ринку. Туроператори пропонують молодіжні, сімейні, екскурсійні, святкові, оздоровчі та комбіновані тури. Наприклад, Adriatic Travel активно просуває молодіжні програми та тематичні тури, тоді як Tango Travel орієнтується переважно на бюджетні вікенд-подорожі.

Основні недоліки туристичних пропозицій:

Попри значну кількість переваг, проведений аналіз дозволив виявити низку проблемних аспектів у формуванні туристичних продуктів по Угорщині.

Найбільш помітним недоліком є стандартизація маршрутів. Більшість туроператорів використовує практично однаковий набір туристичних локацій: Будапешт, Сентендре, Егер, Егерсалок та Відень. У результаті туристичні програми часто дублюють одна одну та відрізняються лише ціною або окремими додатковими екскурсіями. Це знижує унікальність туристичного продукту та посилює конкуренцію між операторами виключно у ціновому сегменті.

Суттєвим недоліком є також недостатнє використання природно-рекреаційного потенціалу Угорщини. Хоча країна має значні можливості для розвитку екологічного, сільського, активного та природо орієнтованого туризму, більшість операторів обмежується лише термальними курортами та

оглядовими екскурсіями. Національні парки, природоохоронні території, велосипедні маршрути, винні регіони та сільські рекреаційні зони практично не використовуються при формуванні туристичних продуктів.

Ще однією проблемою є коротка тривалість більшості турів. Аналіз пропозицій показує, що переважна частина програм розрахована лише на 3–4 дні. Через це туристи не мають можливості повноцінно ознайомитися з туристично-рекреаційними ресурсами країни або пройти повноцінний оздоровчий курс на термальних курортах. У більшості випадків відвідування SPA-комплексів має лише ознайомчий характер.

Негативним фактором також залишається домінування автобусного транспорту. Незважаючи на доступність таких подорожей, тривалі переїзди суттєво впливають на комфорт туристів. Особливо це стосується комбінованих турів кількома країнами, де значна частина часу витрачається саме на переїзди між містами.

Крім того, характерною особливістю багатьох туристичних продуктів є велика кількість факультативних екскурсій та додаткових оплат. Формально низька базова ціна туру часто не включає значну частину екскурсійних послуг, вхідних квитків або туристичних зборів. У результаті фактична вартість подорожі може бути суттєво вищою за початково заявлену.

Окремою проблемою можна вважати недостатню індивідуалізацію туристичних продуктів. Більшість програм орієнтована на масового туриста, тоді як спеціалізовані тури — гастрономічні, винні, екологічні або лікувально-реабілітаційні — представлені обмежено.

Узагальнюючі висновки:

Проведений аналіз туристичних пропозицій українських туроператорів по Угорщині показав, що сучасний туристичний продукт характеризується високим рівнем доступності, активним використанням культурно-пізнавальних та рекреаційно-оздоровчих ресурсів країни, а також значною кількістю комбінованих маршрутів Центральною Європою. Основними перевагами є помірна вартість турів, зручне географічне положення

Угорщини, широкий вибір програм та включення термальних курортів до структури туристичного продукту.

Водночас встановлено, що більшість туроператорів використовує стандартизовані маршрути та обмежений набір туристичних локацій. Основна увага концентрується на Будапешті та найбільш відомих термальних комплексах, тоді як значний природно-рекреаційний потенціал країни залишається недостатньо задіяним. Також характерними проблемами є коротка тривалість турів, домінування автобусних перевезень і значна кількість додаткових оплат.

Отже, перспективним напрямом удосконалення туристичних продуктів по Угорщині є розширення екологічного та природоорієнтованого туризму, створення більш диференційованих програм, розвиток спеціалізованих рекреаційно-оздоровчих турів та підвищення рівня індивідуалізації туристичних послуг.

Висновок до розділу 4

Проведений аналіз пропозицій українських туроператорів на угорському напрямку дозволив встановити, що Угорщина займає важливе місце у структурі міжнародних туристичних подорожей, які пропонуються громадянам України. Найбільш активними учасниками ринку є такі туроператори, як Adriatic Travel, Accord Tour, Tango Travel, ITravel, Desadmi та інші компанії, які формують туристичні продукти з урахуванням попиту на культурно-пізнавальний, рекреаційно-оздоровчий та комбінований туризм.

Дослідження показало, що основу туристичних пропозицій становлять автобусні екскурсійні тури тривалістю від 3 до 7 днів. Найчастіше до маршрутів включаються Будапешт, Сентендре, Егер, Токай, озеро Балатон, а також термальні комплекси Егєрсалока, Мішкольц-Тапольци та Хевіза. Значна частина програм поєднує відвідування Угорщини з іншими країнами Центральної Європи, зокрема Австрією, Чехією, Польщею та Словаччиною, що підвищує туристичну привабливість таких турів для українських споживачів.

Серед основних переваг туристичних пропозицій слід виділити доступну цінову політику, зручне транспортне сполучення між Україною та Угорщиною, широкий вибір маршрутів, регулярність виїздів та активне використання рекреаційно-оздоровчих ресурсів країни. Особливо важливим є включення до більшості програм відвідування термальних курортів та оздоровчих комплексів, що дозволяє поєднувати екскурсійний і рекреаційний відпочинок та відповідає сучасним тенденціям розвитку туристичного ринку.

Водночас аналіз виявив низку недоліків існуючих туристичних продуктів. Насамперед це стандартизація маршрутів та використання обмеженого кола туристичних об'єктів, що призводить до значної схожості програм різних туроператорів. Крім того, недостатньо використовуються можливості екологічного, сільського, активного та спеціалізованого туризму, хоча Угорщина володіє значним потенціалом для їх розвитку.

Порівняльний аналіз діяльності туроператорів показав, що найбільш комплексно туристично-рекреаційний потенціал Угорщини використовує Adriatic Travel, який активно включає до маршрутів термальні курорти та рекреаційні об'єкти. Accord Tour відзначається найбільшою різноманітністю маршрутів і регулярністю виїздів, тоді як Tango Travel, ITravel та Desadmi переважно орієнтуються на короткотривалі комбіновані тури країнами Центральної Європи.

Отже, українські туроператори загалом ефективно використовують основні туристичні ресурси Угорщини та забезпечують стабільну пропозицію туристичних продуктів для громадян України. Разом з тим перспективними напрямками удосконалення туристичних програм є розширення спектра рекреаційних послуг, активніше використання природно-рекреаційних ресурсів країни, розвиток екологічного та оздоровчого туризму, а також створення більш диференційованих і спеціалізованих туристичних продуктів, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських туроператорів на міжнародному туристичному ринку.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було проаналізовано особливості розвитку туризму в Угорщині, визначено роль туристично-рекреаційних ресурсів у формуванні туристичного потенціалу країни, досліджено сучасний стан туристичної індустрії та здійснено аналіз пропозицій українських туроператорів щодо організації подорожей громадян України до Угорщини.

Встановлено, що туризм є однією з важливих складових економіки Угорщини та суттєво впливає на соціально-економічний розвиток країни. Сприятливе географічне положення, значні запаси термальних і мінеральних вод, наявність унікальних природних ресурсів, багата культурно-історична спадщина та розвинена туристична інфраструктура формують високий рівень конкурентоспроможності Угорщини на міжнародному туристичному ринку. Особливе значення для розвитку туристичної галузі мають бальнеологічні курорти, які забезпечують активний розвиток рекреаційно-оздоровчого туризму та сприяють залученню як внутрішніх, так і міжнародних туристів.

Дослідження показало, що туристична сфера Угорщини демонструє позитивну динаміку розвитку. Щорічне зростання кількості туристів, збільшення обсягів туристичних послуг та постійне вдосконалення інфраструктури свідчать про ефективне використання туристичного потенціалу країни. Водночас було встановлено, що розвиток туризму супроводжується певними проблемами, серед яких найбільш вагомими є нерівномірність розподілу туристичних потоків між регіонами, сезонність попиту, недостатнє використання окремих природно-рекреаційних ресурсів та зростання навантаження на найбільш популярні туристичні центри.

У ході дослідження діяльності українських туроператорів встановлено, що Угорщина займає важливе місце у структурі міжнародних туристичних подорожей, які пропонуються громадянам України. Найбільш активними на цьому напрямку є Adriatic Travel, Accord Tour, Tango Travel, ITravel, Desadmi та інші туристичні компанії. Проведений аналіз показав, що основу їхніх

туристичних продуктів становлять екскурсійні, рекреаційно-оздоровчі та комбіновані тури, які передбачають відвідування найбільш популярних туристичних центрів країни, насамперед Будапешта, Сентендре, Егеру, Токаю, озера Балатон та термальних курортів.

Дослідження типових туристичних продуктів дозволило встановити, що найбільш поширеними є короткотривалі автобусні тури тривалістю від трьох до семи днів. Їх головними перевагами є доступна вартість, транспортна доступність, різноманітність маршрутів та можливість поєднання екскурсійного й оздоровчого відпочинку.

Порівняльна оцінка діяльності туроператорів засвідчила, що найбільш повно рекреаційний потенціал Угорщини використовується у програмах, які включають відвідування термальних комплексів та оздоровчих курортів. Разом із тим можливості розвитку екологічного, сільського, гастрономічного та активного туризму залишаються недостатньо реалізованими. Це свідчить про наявність значного резерву для подальшого розширення туристичних пропозицій та формування нових спеціалізованих туристичних продуктів.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що Угорщина має значний туристично-рекреаційний потенціал та залишається одним із найбільш перспективних напрямків міжнародного туризму для громадян України. Подальший розвиток туристичних зв'язків між Україною та Угорщиною доцільно пов'язувати з удосконаленням існуючих туристичних програм, розширенням використання природно-рекреаційних ресурсів, розвитком нових видів туризму та підвищенням рівня якості туристичних послуг. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності туристичних продуктів українських туроператорів та більш ефективному використанню туристичного потенціалу Угорщини на міжнародному туристичному ринку. Туроператорам було б доцільно розвивати нові туристичні напрямки Угорщини для громадян України (екологічний туризм, рекреаційний) задля популяризації цього туристичного напрямку і надання більшої кількості можливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко К., Ерденебаяр Е. Внесок міжнародного туризму у світову економіку. Економіка і суспільство. 2018. вип. 17. С. 18–23. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/3.pdf (дата звернення: 01.06.2026);
2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О. О. Бейдик. — К. : Альтерпрес, 2001. — 234 с.;
3. Гапоненко Г., Шамара І. Особливості туристичної політики Угорщини. Вісник харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2013. вип. 1086. С. 126–129. URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/4743/4319> (дата звернення: 19.05.2026);
4. Грабовський Ю. А. Види та форми туризму. Спортивний туризм / Ю. Грабовський, О. Скалій, Т. Скалій. Тернопіль : Богдан, 2008. С. 11–17. URL: https://tourlib.net/books_ukr/grabovsky.htm (дата звернення: 01.06.2026);
5. Дехтяр В.Д. Основи оздоровчо-спортивного туризму: Навч. посіб. - К.: Науковий світ, 2003. - 203 с.;
6. Кнодель Л. Історія становлення та розвитку туризму в Угорщині як передумови створення системи туристської освіти. Туризм і туристська освіта в Угорській Республіці : монографія / Л. Кнодель. Київ, 2019. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/15029/1/20200305_304.pdf (дата звернення: 13.05.2026);
7. Кузик С. П. Географія туризму: навчальний посібник / С. П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.;
8. Масляк П.О. Рекреаційна географія. Навчальний посібник. - К.: Знання, 2008. - 343 с.;
9. Монастирський В. Природні ресурси і рекреаційні комплекси Прибалтійського, Центрального та Причорноморського мезорайонів Європейського макрорайону. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу

- : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / В. Монастирський. Львів : Друк-Захід, 2022. С. 22–23. ISBN 978-966-20-42-51-1. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/Monastyrskyy-Pryrodni-resursy-RK-svitu-book-2022.pdf> (дата звернення: 01.06.2026);
10. Навчально-методичний посібник до організації самостійної роботи та практичних (семінарських) занять з дидактичним забезпеченням дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» для студентів спеціальності 7.14010301 – Туризмознавство/ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; [укладач Калуцький І. Ф.]. – Івано-Франківськ: Лік, 2014. – 72 с.;
11. Поколюдна М.М., Полчанінова І.Л. Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)». Конспект лекцій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tourlib.net/books_ukr/pokolodna.htm;
12. Пуцентейло П. Економічні основи туристичної діяльності. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. : навчальний посібник / П. Пуцентейло. Київ : Центр учбової літератури, 2007. С. 85–88. ISBN 978-966-364-535-3. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/417692.pdf (дата звернення: 01.06.2026);
13. Самойленко А. Роль туризму у світовій економіці. Інвестиції: практика та досвід. С. 72–76. URL http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2013/17.pdf (дата звернення: 02.06.2026);
14. Скалій О. В. Основи туризму. Навч. посібник. - Т.: ТДПУ, 2003- 102с;
15. Ткач Д., Цибух В. Туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку держави (На прикладі досвіду Угорщини та Греції). Політичні науки та публічне управління. 2016. вип. 50 : 3. С. 48–52. URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/political/article/view/3329> (дата звернення: 20.05.2026);
16. Угорські Карпати / С. Стойко Заповідні екосистеми Карпат / С. Стойко Львів : Світ, 1991. URL: https://tourlib.net/books_green/stojko.htm (дата звернення: 01.06.2026);
17. Угорщина. Джерела здоров'я. URL: <http://ua.gotohungary.com/>.

18. AccordTour. URL: <https://www.accordtour.com/> (дата звернення: 13.05.2026);
19. Adriatic Travel (туроператор Адриатик Тревел). Tourzavod. Партнери. URL: <https://zavod.tours/agency/adriatictravel/> (дата звернення: 18.05.2026);
20. Adriatic Travel. URL: <https://adriatic-travel.com.ua/> (дата звернення: 21.05.2026);
21. Desadmi. URL: <https://desadmi.com/ua> (дата звернення: 06.05.2026);
22. Itravel. URL: https://www.i-travel.com.ua/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=brand&gad_source=1&gad_campaignid=22076725624&gbraid=0AAAAA-NigcpEb5ifc2BAaGOkZr0dnTiFR&gclid=Cj0KCQjwof_QBhCgARIsADaMzOeRARyJ1Yjv6CnbYnAi6J5ydgC5NwrfueLG5erqlaoqAxGEXexgSF8aAqiZEALw_wcB (дата звернення: 03.06.2026);
23. Tango Travel. URL: https://tangotravel.com.ua/?gad_source=1&gad_campaignid=19699806367&gbraid=0AAAAADFrMLX1vbtTNs0bqvlJoR3Laa698&gclid=Cj0KCQjwof_QBhCgARIsADaMzOd5EdphJmbLLfEC8DTZ61HjVnaolspghzRik7xJsCPvGS2wado0aoQaAo56EALw_wcB (дата звернення: 08.05.2026);
24. Martina A., Aleksandra V., Miroslav K. Development Perspectives on Wellness and Spa Tourism in the Context of Tourism Business Sustainability. Sustainability. 2024. вип. 15. С. 2–3. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/20/8760> (дата звернення: 01.06.2026);
25. OECD Tourism Trends and Policies 2024. OECD. Publications. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-tourism-trends-and-policies-2024_80885d8b-en/full-report/component-23.html#chapter-d1e48149-6dcc74eff0 (дата звернення: 01.06.2026);
26. Zoltán B., Ádám G., Béla B. Tourism development in Hungary on the example of the Northern Hungary region. Folia Geographica. 2019. Т. 61, вип. 1. С. 86–88. ISSN 2454-1001. URL: <https://www.unipo.sk/public/media/32701/533-TOURISM%20DEVELOPMENT%20IN%20HUNGARY%20ON%20THE%20E>

XAMPLE%20OF%20THE%20NORTHERN%20HUNGARY%20REGION.pdf

(дата звернення: 11.05.2026);

27. 2000 steps above the water Lake Tisza Boardwalk. Hortobágyi Nemzeti Park. Tourism. URL: <https://www.hnp.hu/en/szervezeti-egyseg/tourism/oldal/lake-tisza-boardwalk-ecotouristic-trail> (дата звернення: 01.06.2026);

28. Active Tourism Development Program Launched for Lake Balaton. HUNGARY Today. MTI - Hungary Today. 08.02.2026. URL: <https://hungarytoday.hu/active-tourism-development-program-launched-for-lake-balaton/> (дата звернення: 02.06.2026);

29. Bakony–Balaton UNESCO Global Geopark. UNESCO. UNESCO Global Geo - Parks. URL: <https://www.unesco.org/en/iggp/bakony-balaton-unesco-global-geopark> (дата звернення: 01.06.2026);

30. Carolyn B. Hungary: the land of thermal spas. NATIONAL GEOGRAPHIC. Creative Works. URL: <https://www.nationalgeographic.com/travel/article/partner-content-hungary-thermal-spas> (дата звернення: 02.06.2026);

31. Central Intelligence Agency. The World Factbook: Europe, Hungary. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/hu.html>. ;

32. Hortobágy National Park Directorate. The Hortobágy National Park is turning 50. Hortobágyi Nemzeti Park. Tourism news. 11.08.2022. URL: <https://www.hnp.hu/en/szervezeti-egyseg/tourism/1642/hnpd-50> (дата звернення: 01.06.2026);

33. Hungary Tourism. ClimateChangePost. Tourism. URL: <https://www.climatechange.post.com/countries/hungary/tourism/> (дата звернення: 02.06.2026);

34. Introduction of the Lake Balaton region. Lake Balaton Development Council Lake Balaton Development Coordination Agency. Lake Balaton Region. 07.09.2022. URL: <https://www.balatonregion.hu/en/lake-balaton-region> (дата звернення: 01.06.2026);

35. Marcelo M. Lake Balaton regional Sustainable Rural Mobility Plan (SRMP) approach to tourism. European Commission. News&Events. 17.09.2025. URL:

- https://urban-mobility-observatory.transport.ec.europa.eu/lake-balaton-regional-sustainable-rural-mobility-plan-srmp-approach-tourism_en (дата звернення: 02.06.2026);
36. Statista Research Department. Spa industry in Hungary - statistics & facts. STATISTA. Wellness&Spas. 23.10.2023. URL: <https://www.statista.com/topics/10001/spa-industry-in-hungary/> (дата звернення: 01.06.2026);
37. Tamás G. Hungary Closes Record Year for Tourism in 2025. Hungarian Conservative. Culture&Society. URL: https://www.hungarianconservative.com/articles/culture_society/hungary-tourism-record-year-2025-visitor-numbers/ (дата звернення: 01.05.2026);
38. Tourism in Hungary: Statistics, Medical Travel and Future Trends. The Hungary Page. 14.02.2026. URL: <https://www.thehungarypage.com/hungary-tourism-statistics/> (дата звернення: 15.05.2026);
39. Tourism satellite accounts, 2023. KSH Hungarian Central Statistical Office. URL: <https://www.ksh.hu/s/en/publications/tourism-satellite-accounts-2023/> (дата звернення: 01.06.2026);
40. Unwto. Outbound Tourism. UN DATA. Tourism. URL: <https://data.un.org/DocumentData.aspx?q=tourism&id=458> (дата звернення: 01.06.2026);
41. Travel & Tourism Economic impact world. URL: <http://www.wttc.org> (дата звернення: 01.06.2026);
42. András D. K., Péter G., Jen "o Z. F. Tourism Perspectives in National Parks — A Hungarian Case Study from the Aspects of Rural Development. Sustainability. 2021. вип. 13. С. 1–15. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/21/12002> (дата звернення: 01.06.2026).

ДОДАТКИ

Додаток А

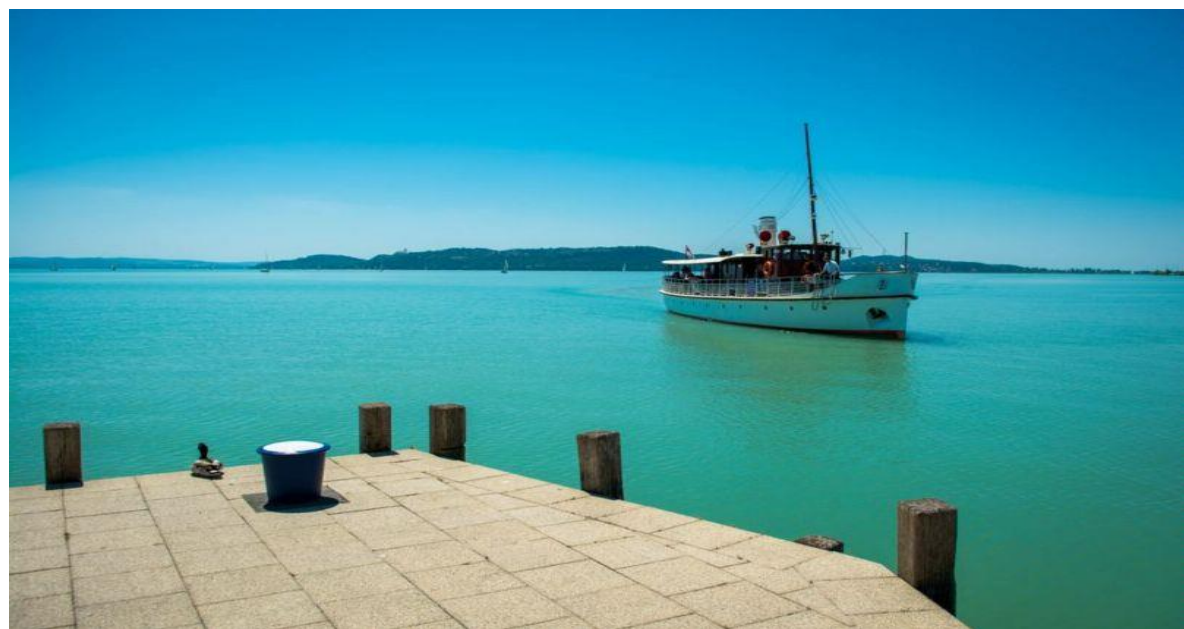
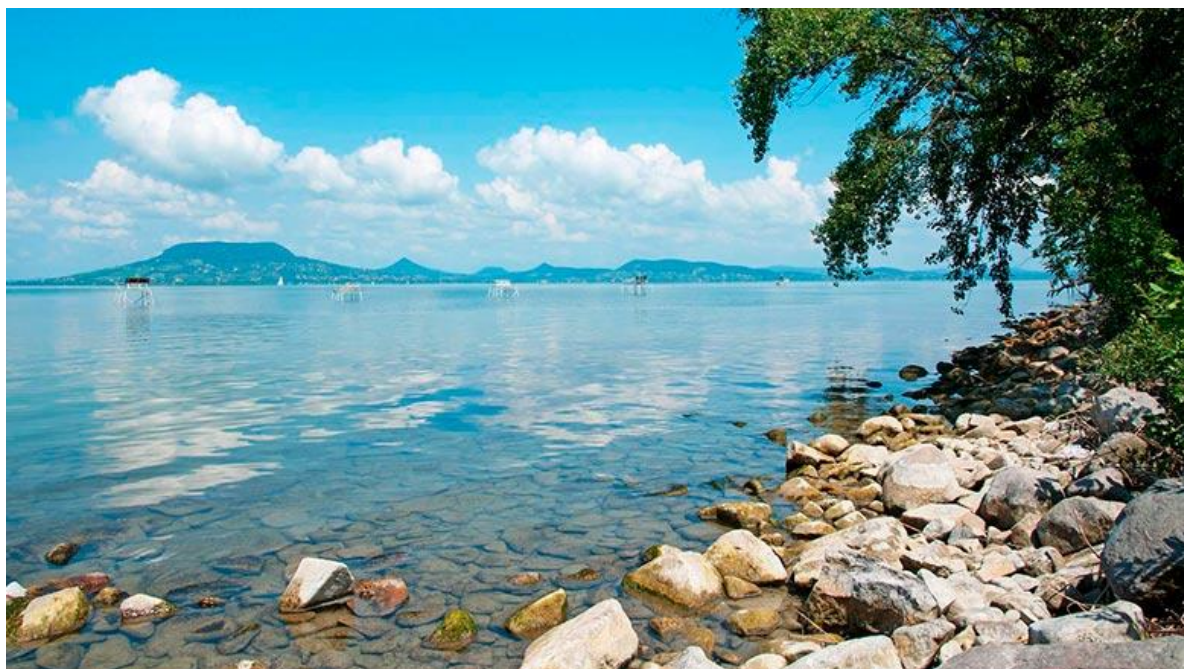

Рис. 2.2 Озеро Балатон, Угорщина

Рис 2.2 Місто Будапешт, Угорщина

Рис. 2.2 Гірський масив Матра, Угорщина

Рис. 2.2 Національний природний парк Хортобадь, Угорщина

Рис. 2.3 Озеро Хевіз, Угорщина

Рис. 2.2 Термальний комплекс Хайдусобозло, Угорщина